

Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë së Veriut

DREJTORIA E POLITIKËS MONETARE DHE E HULUMTIMIT

Treguesit më të rinj makroekonomikë
Rishikimi i gjendjes aktuale

Shtator, 2022

Treguesit më të rinj makroekonomikë Rishikimi i gjendjes aktuale – ndikimi ndaj politikës monetare

Rishikimi i gjendjes aktuale synon të japë një pasqyrë të të dhënave më të fundit makroekonomike (qershor – gusht 2022) dhe një krahasim me projeksionet më të fundit makroekonomike (prill 2022). Kjo do të vërtetojë se si gjendja aktuale e ekonomisë korrespondon me lëvizjet e pritshme të variablave në ciklin e fundit të projeksioneve. Rishikimi është përqendruar në ndryshimet e supozimeve dhe të realizimeve të jashtme në variablat e brendshme dhe si janë pasqyruar këto ndryshime në mjedisin e drejtimit të politikës monetare.

Pritshmëritë e ekonomisë globale për vitin 2022 janë më pak të favorshme dhe sidomos në vitin 2023 janë më pak të favorshme se vlerësimet e prillit, si reflektim i konfliktit të zgjatur ushtarak në Ukrainë dhe krizës energjetike, e cila është veçanërisht e theksuar në eurozonë. **Prandaj, rreziqet për parashikimet e rritjes globale janë në rënie** dhe lidhen kryesisht me rrezikun e ndërprerjes së plotë të furnizimit me gaz në Europë dhe furnizimeve me naftë dhe produkteve të naftës në vendet që do të vendosin kufi çmimi për naftën ruse, por edhe me rreziqet e persistimit afatgjatë të niveleve të larta të inflacionit, shtrëngimi më i fortë i kushteve financiare globale, shfaqja e valëve të reja të Kovid-19, rritja e mundshme më e dobët e Kinës dhe fragmentime më të forta gjeopolitike me reflektim në tregtinë dhe bashkëpunimin global. Ne lidhje me **eurozonën**, si partneri ynë kryesor tregtar, aktiviteti ekonomik në tremujorin e dytë shënoi rritje vjetore prej 4,1% (5,4% në tremujorin e parë). Sipas parashikimeve të shtatorit të BQE-së, rritja e PBB-së në eurozonë është rishikuar në rritje dhe pritet të jetë 3,1% në vitin 2022, me rishikime në rënie për periudhën në vijim (pritet ngadalësim në 2023, duke e ulur atë në 0,9% dhe rritje prej 1,9% në 2024)¹. Zhvillimet e favorshme në tregun e punës vazhduan, ku shkalla e papunësisë ra në nivelin më të ulët historik në korrik prej 6,6%². Inflacioni në eurozonë vazhdon të rritet dhe në gusht arriti në 9,1% me bazë vjetore, në kushtet e rritjes më të fortë të çmimeve të ushqimeve dhe inflacionit bazë. Në rrethana të tilla, BQE-ja bëri rishikim në rritje të projeksionit të inflacionit për eurozonën, e cila në vitin 2022 do të ishte 8,1% dhe më pas do të ngadalësohej në 5,5% dhe 2,3% në 2023 dhe 2024³. Vlerësimet më të reja të **normës së interesit të huaj EURIBOR** me maturim një muaj janë rishikuar në rritje, veçanërisht për vitin 2023, në pajtim me pritjet e tregut për politikë monetare më të shtrënguar nga BQE-ja në periudhën e ardhshme. Konkretisht, në mbledhjen e muajit shtator, BQE-ja miratoi vendim për rritjen e normave bazë të interesit për 0,75 pikë përqindje, me paralajmërim për rritjen e tyre të mëtejshme.

E parë përmes treguesve të veçantë sasiore për mjedisin e jashtëm, domethënës për ekonominë maqedonase, vlerësimet për 2022 dhe 2023 për kërkesën e huaj efektive janë rishikuar në rënie në krahasim me projeksionet e prillit, ndërsa në inflacionin efektiv i huaj janë rishikuar në rritje. Nga aspekti i **kursit të këmbimit euro/dollar amerikan**, tani presin më shumë mbivlerësim i dollarit amerikan në 2022 dhe më pak nënvlerësim në 2023 krahasuar me vlerësimet e prillit. **Projeksionet e fundit për çmimet e produkteve primare në bursat botërore, të shprehura në euro, janë rishikuar kryesisht në rënie për vitin 2022 krahasuar me prill, ndërsa për vitin 2023 rishikimet janë në drejtime të ndryshme, por ende pritet rënie e çmimeve.** Lëvizjet dhe vlerësimet e çmimeve të mallrave janë ende jashtëzakonisht të paqëndrueshme dhe të ndikuar shumë nga zhvillimet që lidhen me konfliktin ushtarak ruso-ukrainas, gjë që krijon pasiguri të madhe për dinamikën dhe efektet e tyre në të ardhmen në ekonominë globale dhe të brendshme, mbi të gjitha në afat të shkurtër.

¹ Në projeksionet e qershorit, rritja e parashikuar e PBB-së ishte 2,8% në 2022 dhe 2,1% në 2023 dhe 2024.

² I referohet periudhës nga prilli 1998, kur publikohen të dhënat mujore për shkallën e papunësisë në eurozonë.

³ Sipas projeksioneve të qershorit, shkallët e inflacionit prej 6,8%, 3,5% dhe 2,1% ishin parashikuar përkatësisht në vitin 2022, 2023 dhe 2024.

Treguesit më të fundit nga ekonomia vendase tregojnë për tablo makroekonomike që është më së shumti në pajtim me parashikimet e prillit, por devijimet janë të dukshme në disa segmente, kryesisht në ndikimin e ndryshimeve në mjedisin e jashtëm. Sipas të dhënave të vlerësuara të publikuara nga ZShS-ka, në tremujorin e dytë të vitit 2022 PBB-ja ka arritur rritje reale prej 2,8% në bazë vjetore (2,4% në tremujorin e mëparshëm), që paraqet rritje të mëtijshme të ekonomisë së brendshme, në pajtim me projeksionin për këtë tremujor gjatë ciklit të prillit. E analizuar sipas komponentëve, rritja është tërësisht për shkak të kërkesës së brendshme, e ndikuar nga rritja e lartë e investimeve bruto, e shoqëruar me rritjen e fortë të importeve dhe akumulimin e stokeve të lëndëve të para dhe energjisë për shkak të luftës në Ukrainë dhe përkeqësimit të tashmë të ndërprerë zinxhirët globalë të furnizimit dhe tregun e energjisë. Kontribut pozitiv ka shënuar edhe konsumi personal, ndërsa konsumi publik ka shënuar rënie reale. Nga ana tjetër, komponenti i eksportit neto ka kontribut të lartë negativ, me rritje më të lartë të importeve në raport me rritjen e eksporteve. Të dhënat në dispozicion me frekuencë të lartë për tremujorin e tretë të 2022 janë të pjesshme dhe të pamjaftueshme për të kuptuar situatën në tërësi. Tani për tani, të dhënat e muajit korrik tregojnë për një ngadalësim të ndjeshëm të rritjes reale vjetore të qarkullimit të përgjithshëm të tregtisë, ndërkohë që prodhimi industrial ka shënuar rënie në bazë vjetore, pas rritjes në tremujorin e mëparshëm. Rreziqet për rritjen mbeten në rënie, pasi lufta në Ukrainë, vazhdimësia e zgjatur e niveleve të larta të inflacionit dhe pandemia e zgjatur shkaktojnë paqëndrueshmëri të lartë dhe paparashikueshmëri në kushtet e jashtme ekonomike dhe financiare. **Sa i përket ndryshimeve në çmimet e konsumit, shkalla vjetore e inflacionit në periudhën janar - gusht 2022 është 11,6% dhe është më e lartë se parashikimet e fundit.** Inflacioni vijon të rezultojë nga faktorë në kahun e ofertës, pra nga rritja e çmimeve të importit të ushqimeve dhe energjisë, duke përfshirë çmimin e brendshëm të energjisë elektrike dhe të nxehtësisë, të cilat janë ndikuar nga zhvillimet në tregun botëror të energjisë. Rritja e tyre afatgjatë dhe më e fortë krijon efekte transferimi në çmimet e produkteve dhe shërbimeve të tjera. Rishikimet në lidhje me lëvizjet e pritshme në supozimet e inputit të jashtëm për projeksionin e inflacionit janë në drejtime të ndryshme, pra është bërë rishikim në rritje i inflacionit të jashtëm efektiv dhe i rritjes së çmimeve të naftës, ndërsa rishikim në rënie është bërë në rritja e një pjese të çmimeve të ushqimeve. Megjithatë, në kushtet e lëkundjeve të konsiderueshme në lëvizjen e çmimeve botërore të produkteve primare, të shkaktuara kryesisht nga lufta në Ukrainë dhe sanksionet ndaj Rusisë, lëvizja e tyre është e ndryshueshme dhe e vështirë për t'u parashikuar, prandaj theksohet jashtëzakonisht pasiguria në lidhje me lëvizjet e ardhshme të çmimeve.

Që nga gushti 2022, rezervat valutore janë në nivel adekuat dhe janë në zonën e sigurt. Për sa i përket të dhënave më të fundit në dispozicion nga sektori i jashtëm, deficitit tregtar në korrik 2022 është aktualisht brenda pritshmërive për tremujorin e tretë, sipas projeksionit të prillit. Të dhënat për operacionet e këmbimit, në gusht 2022, tregojnë mundësinë e realizimit të flukseve neto më të larta nga transfertat private nga sa pritej për tremujorin e tretë 2022. Realizimet në bilancin e pagesave për tremujorin e dytë të vitit 2022 tregojnë për deficit pak më të lartë në llogarinë korente krahasuar me projeksionin e prillit, ndërkohë që flukset hyrëse financiare neto të realizuara janë më të ulëta se sa pritej.

Në lidhje me **lëvizjet në sektorin monetar**, totali i **depozitave** në korrik ato u rritën me 0,9% me bazë mujore. Rritja është reflektim i rritjes së depozitave si të ndërmarrjeve ashtu edhe të amvisërive. Nga pikëpamja valutore, rritje vihet re te depozitat në valutë, ndërkohë që niveli i depozitave në valutën vendase (përfshi edhe paranë depozituese) është i qëndrueshëm. Në bazë vjetore, gjithsej depozitat në korrik 2022 janë më të larta me 2,0%, me rritje vjetore të parashikuar për tremujorin e tretë prej 4,7%. **Totali i kredive** i sektorit privat në korrik shënoi rritje mujore prej 0,5%. Kontribut të barabartë në ndryshimin mujor kanë edhe kreditë e amvisërive dhe ndërmarrjeve. Sipas strukturës valutore, kredia në valutë ka shënuar rritje, ndërsa kredia në valutë vendase ka shënuar rënie të moderuar. Në bazë vjetore, rritja e totalit të kredisë në korrik ishte 9,7%, ndërsa rritja e parashikuar për tremujorin e tretë 2022 ishte 8,8%, sipas projeksionit të prillit.

Në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut në periudhën janar - korrik 2022 është realizuar deficit prej 10.173 milionë denarë. Deficiti buxhetor financohet më së shumti duke

shfrytëzuar depozitat e shtetit në Bankën Popullore dhe në masë më të vogël nga huamarrja e shtetit në tregun e brendshëm. Deficiti buxhetor i realizuar për janar-korrik 2022 përfaqëson 23,8% të deficitit të parashikuar nga ribalancimi i buxhetit për vitin 2022.

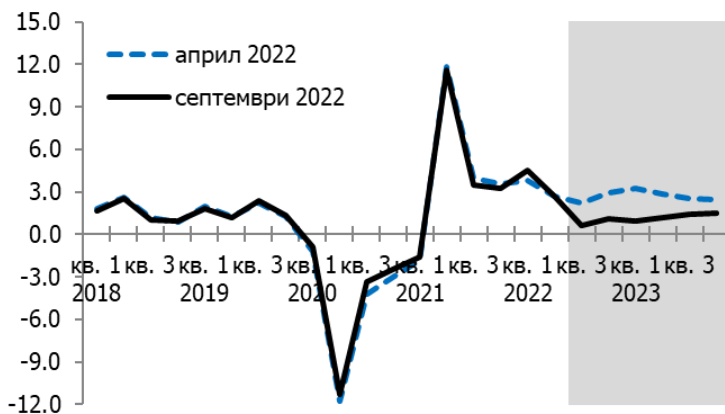
Treguesit e fundit makroekonomikë tregojnë për realizimin e rreziqeve në segmente të caktuara të ekonomisë, gjë që krijon mjedis makroekonomik më pak të favorshëm për zbatimin e politikës monetare. Çmimet e brendshme shënuan rritje mbi atë të parashikuar në periudhën janar - gusht 2022. Çmimet e importit të energjisë dhe ushqimeve vijnë të rriten më fort se sa pritej dhe më së shumti kontribuojnë në inflacionin e brendshëm, si dhe nxitin pritjet inflacioniste. Edhe pse në muajt e fundit, çmimet e ushqimeve kanë pësuar rregullime më të theksuara në rënie në bursat botërore, dhe rishikimet e pritshmërive të rritjes për disa nga këto çmime janë gjithashtu në rënie, megjithatë, pasiguria e dinamikës së ardhshme të çmimeve të produkteve parësore në bursa theksohet për shkak të zhvillimeve ushtarake në Ukrainë. Për sa i përket rritjes ekonomike, arritjet në tremujorin e dytë të 2022 janë në pajtim me ato të parashikuara. Të dhënat në dispozicion me frekuencë të lartë për aktivitetin e brendshëm ekonomik në tremujorin e tretë janë të kufizuara, por për shkak të rishikimeve të vazhdueshme në rënie të kërkesës së huaj për shkak të efekteve të konfliktit ushtarak në Ukrainë dhe thellimit të krizës energjetike, rreziqet negative për rritjen po rriten. Rezervat valutorë janë ende në nivelin e duhur dhe në zonën e sigurt, me lëvizje të favorshme në tregun valutor në tremujorin e tretë dhe me fluks të konsiderueshëm të valutave në tregun valutor. Në sektorin monetar, aktiviteti kreditor vijon të jetë solid dhe mbi parashikimet, ndërkohë që dinamika e rritjes së totalit të depozitave është më e moderuar në krahasim me pritjet.

Rritja e aktivitetit ekonomik të brendshëm në gjysmën e parë të 2022

Pas rritjes prej 2,4% në tremujorin e parë, PBB-ja në tremujorin e dytë 2022 ka arritur rritje reale prej 2,8% në bazë vjetore, në pajtim me rritjen e parashikuar për këtë tremujor në ciklin e parashikimeve të prillit. Me këtë, rritja ekonomike në gjysmën e parë të vitit 2022 arrin në 2,6%. Parë nga ana e shpenzimeve të PBB-së, rritja në gjysmën e parë të vitit është tërësisht si pasojë e kontributit pozitiv të kërkesës së brendshme, në pjesën më të madhe si reflektim i akumulimit të stokeve të lëndëve të para dhe energjisë, por edhe të produkteve për konsum personal, në kushtet e efekteve të pafavorshme të luftës në Ukrainë mbi ofertën dhe çmimet. Për rrjedhojë, eksportet neto patën kontribut të lartë negativ në kushtet e rritjes më të lartë të importeve në raport me rritjen e eksporteve. Shikuar nga ana e prodhimit të PBB-së, rritja në gjysmën e parë të vitit në masë të madhe vjen si pasojë e arritjeve pozitive të grupit të aktiviteteve "tregti, transport dhe shërbime hotelerike", të cilat ishin ndër më të prekurat nga kriza e shkaktuar nga Kovid-19 dhe nga masat për mbrojtjen e shëndetit publik. Kontribut shtesë pozitiv ka industria, e cila pas rënies në dy vitet e mëparshme, në gjysmën e parë të këtij viti shënoi një rritje modeste, si dhe aktiviteti në fushën e informacionit dhe komunikimit, i cili ka rritje solide. Nga ana tjetër, kushtet në industrinë e ndërtimit janë ende të pafavorshme, ndaj edhe në gjysmën e parë të këtij viti ka rënie të aktivitetit. Rimëkëmbja e ekonomisë së brendshme aktualisht është në pajtim me pritshmëritë, ndërkohë që ende nuk ka arritur nivelin e PBB-së para krizës.

Селектирани макроикономски показатели ¹				2019					2020					2021										2022																		
	2016	2017	2018	Ка.1	Ка.2	Ка.3	Ка.4	2019	Ка.1	Ка.2	Ка.3	Ка.4	2020	јан.	фев.	март	Ка.1	апр.	мај	јун.	Кв.2	јул.	авг.	сеп.	Кв.3	окт.	ноев.	дек.	Ка.4	2021	јан.	фев.	мар.	Ка.1	апр.	мај	јуни	Кв.2	јули	авг.		
I. Реален сектор индикатори																																										
Бруто домашен производ (годишна реален раст) ²	2,8	1,1	2,9	2,8	6,1	4,3	2,5	3,9	-1,3	-16,4	-5,9	-0,8	-6,1				-1,8				13,4				3,0				2,3	4,0				2,4			2,8					
Индустриско производство ³																																										
стапка на промена (годишна)	3,4	0,2	5,4	8,8	1,1	7,1	-1,3	3,7	-3,7	-25,0	-7,5	-2,3	-9,5	-13,5	-12,2	7,6	-6,1	46,1	16,5	9,5	22,2	-0,6	-1,4	-8,0	-3,5	-6,5	4,7	-4,9	-2,3	1,4	0,7	6,3	3,2	3,5	-3,8	8,5	-0,2	1,3	-5,0			
кумулативна просечна стапка	3,4	0,2	5,4	8,8	4,8	5,6	3,7	3,7	-3,7	-14,6	-12,1	-9,5	-9,5	-13,5	-12,8	-6,1	-6,1	3,7	6,0	6,6	6,6	5,4	4,5	2,9	2,9	1,8	2,1	1,4	1,4	1,4	0,7	3,6	3,5	3,5	1,5	2,9	2,4	2,4	1,2			
Инфлација ⁴																																										
ЦПИ Инфлација (годишна) ⁵	-0,2	2,4	0,9	1,2	1,2	0,6	0,0	0,4	0,6	0,5	1,5	2,2	2,3	1,9	1,9	2,1	2,0	2,7	3,0	2,7	2,8	3,4	3,6	3,7	3,5	4,1	4,8	4,9	4,6	4,9	6,7	7,6	8,8	7,7	10,5	11,9	14,5	12,3	16,0	16,8		
ЦПИ Инфлација (кумулативна просечна)	-0,2	1,4	1,5	1,2	1,2	1,0	0,8	0,8	0,6	0,5	0,9	1,2	1,2	1,9	1,9	2,0	2,0	2,2	2,3	2,4	2,4	2,5	2,7	2,8	2,8	2,9	3,1	3,2	3,2	3,2	6,7	7,1	7,7	7,7	8,4	9,1	10,0	10,0	10,9	11,6		
Базична инфлација (кумулативна просечна)	1,3	2,3	1,5	0,9	0,9	0,8	0,5	0,5	0,7	0,6	0,7	0,9	0,9	1,8	1,7	1,6	1,6	1,6	1,7	1,8	1,8	2,0	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2	2,3	2,4	2,4	2,4	3,2	3,7	4,2	4,2	4,7	5,1	5,4	5,4	5,6	5,9	
Базична инфлација (годишна) ⁵	1,0	2,8	1,4	0,9	1,0	0,6	0,4	-0,3	0,7	0,5	0,8	1,6	1,9	1,8	1,6	1,5	1,6	1,7	1,8	2,4	2,0	3,0	2,8	2,9	2,9	2,9	3,1	2,9	3,0	2,9	3,2	4,3	5,2	4,2	4,2	6,0	6,6	6,9	6,5	6,9	8,0	
Работна сила																																										
Стапка на невработеност	23,7	22,4	20,7	17,8	17,5	17,1	16,6	17,3	16,2	16,7	16,5	16,1	16,4				16,0				15,9				15,7				15,2	15,7				14,8			14,5					
II. Финансен сектор индикатори (Централен Буџет и Буџети на фондови)																																										
Вкупни Буџетски приходи	169.356	179.673	188.505	46.042	50.076	50.986	56.718	203.822	46.484	40.923	48.585	53.562	189.554	14.806	16.423	17.667	48.896	19.271	15.726	17.410	52.407	20.190	17.132	19.151	56.473	20.055	19.133	21.057	60.245	218.021	16.767	18.852	21.549	57.168	21.777	16.895	20.587	59.259	21.230			
Вкупни Буџетски расходи	185.407	196.561	200.071	49.243	53.915	52.085	62.202	217.445	53.895	59.458	58.511	71.557	243.421	18.995	19.176	19.101	57.272	19.242	20.759	21.206	61.207	23.338	22.489	19.538	65.365	18.739	24.399	29.924	73.062	256.906	20.226	22.248	21.363	63.837	19.785	20.653	22.498	62.936	21.057			
Буџетско салдо (готовинска основа)	-16.051	-16.888	-11.566	-3.201	-3.839	-1.099	-5.484	-13.623	-7.411	-18.535	-9.926	-17.995	-53.867	-4.189	-2.753	-1.434	-8.376	29	-5.033	-3.796	-8.800	-3.148	-5.357	-387	-8.892	1.316	-5.266	-8.867	-12.817	-38.885	-3.459	-3.396	186	-6.669	1.992	-3.758	-1.911	-3.677	173			
Буџетско салдо (% од БДП) ⁶	-2,7	-2,7	-1,8	-0,5	-0,6	-0,2	-0,8	-2,0	-1,1	-2,8	-1,5	-2,7	-8,2	-0,6	-0,4	-0,2	-1,2	0,0	-0,7	-0,5	-1,2	-0,4	-0,7	-0,1	-1,2	0,2	-0,7	-1,2	-1,8	-5,4	-0,4	0,0	-0,8	0,2	-0,5	-0,2	-0,4	0,0				
III. Финансни индикатори ⁶																																										
Парична маса (М4), годишна стапка на раст	6,2	5,1	11,8	11,7	10,5	10,8	9,3	9,3	8,9	9,8	6,9	6,9	6,9	7,7	8,2	7,9	7,9	7,1	7,0	6,7	6,7	7,1	9,6	8,2	8,2	7,8	7,6	7,0	7,0	7,0	6,5	5,3	2,8	2,8	3,0	1,8	1,4	1,4	1,9			
Вкупни кредити, годишна стапка на раст	5,0	5,4	7,3	9,0	8,1	5,6	6,0	6,0	5,8	6,6	7,3	4,7	4,7	4,6	4,4	5,2	5,2	5,7	5,6	5,1	5,1	5,2	6,4	6,3	6,3	6,7	7,7	8,3	8,3	8,3	8,4	8,9	9,8	9,8	10,0	9,9	10,0	10,0	9,7			
Вкупни кредити на население	7,0	9,2	10,3	9,7	9,9	9,5	10,5	10,5	10,1	8,8	9,5	8,0	8,0	7,4	7,1	8,1	8,1	8,9	8,8	8,7	8,7	8,0	7,9	7,5	7,5	7,3	7,7	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,9	7,9	7,8	8,0	7,7	7,7	7,6			
Вкупни кредити на претпријатија	-5,3	2,3	4,5	8,2	6,4	1,7	1,9	1,9	1,8	4,6	5,2	1,1	1,1	1,6	1,4	2,1	2,1	2,3	2,1	1,2	1,2	2,0	4,5	4,8	4,8	5,6	7,4	8,7	8,7	8,7	9,0	10,0	11,9	11,9	12,3	11,9	12,4	12,4	12,1			
Вкупни депозити (со депозитни пари), годишна стапка на раст ⁷	6,1	5,0	12,1	11,9	10,6	11,0	9,0	9,0	7,9	8,4	5,4	5,7	5,7	6,1	6,9	7,3	7,3	6,8	7,1	6,7	6,7	6,8	9,9	8,2	8,2	7,9	7,9	7,5	7,5	7,5	7,2	5,8	3,2	3,2	3,4	2,1	1,5	1,5	2,0			
Вкупни депозити на население	2,5	6,1	9,5	8,7	9,0	9,3	7,9	7,9	8,6	8,7	6,1	4,6	4,6	4,7	5,2	5,2	5,2	4,7	4,8	4,2	4,2	4,3	7,4	6,9	6,9	7,2	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1	6,8	6,0	3,9	3,9	4,6	4,5	5,2	5,2			
Вкупни депозити на претпријатија	13,4	2,1	9,5	12,1	10,1	11,1	14,6	14,6	12,5	11,2	8,0	10,1	10,1	12,0	13,7	12,9	12,9	14,3	16,0	16,7	16,7	17,1	20,2	15,6	15,6	15,6	13,9	13,7	11,6	11,6	11,6	11,5	8,3	3,9	3,9	1,7	-1,6	-4,8	-4,8	-2,9		
Каматни стапки ⁸																																										
Каматна стапка на БЗ (крај на месец/квартал/година)	3,75	3,25	2,50	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25	1,75	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,50	1,75	2,00	2,00	2,50	2,50			
Активни каматни стапки																																										
денарски	7,0	6,6	6,1	5,8	5,7	5,6	5,4	5,6	5,3	5,3	5,1	5,1	5,2	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	4,9	4,9	4,9	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,7	4,7	4,7	4,9	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6			
девизни (агрегатна, за девизни и денарски со девизна клаузула)	5,7	5,3	4,9	4,7	4,7	4,6	4,5	4,6	4,4	4,3	4,3	4,2	4,3	4,2	4,2	4,1	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,0	4,0	4,0	4,0	3,9	3,9	3,9	4,0			
Пасивни каматни стапки																																										
денарски	2,5	2,2	2,0	2,0	1,9	1,9	1,7	1,9	1,6	1,5	1,4	1,4	1,5	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0			
девизни (агрегатна, за девизни и денарски со девизна клаузула)	1,0	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4		
IV. Надворешен сектор индикатори																																										

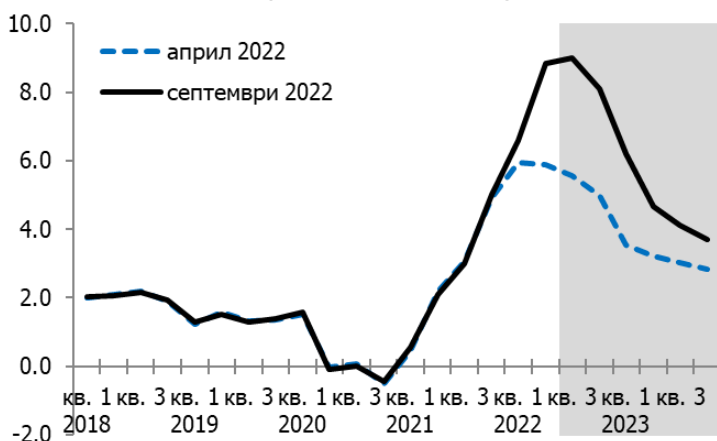
Странска ефективна побарувачка
(годишни промени во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Në parashikimet e fundit për **kërkesën e huaj efektive** është vlerësuar korrëgjim në rënie për vitin 2022 dhe veçanërisht për vitin 2023 janë rishikuar në rënie, ku rritja pritët të jetë 2,2% në 2022 dhe 1,2% në 2023, kundrejt 2,9% dhe 2,8% përkatësisht në prill. Rishikime të tilla janë kryesisht rezultat i pritjeve për ulje të aktivitetit ekonomik në Gjermani⁴.

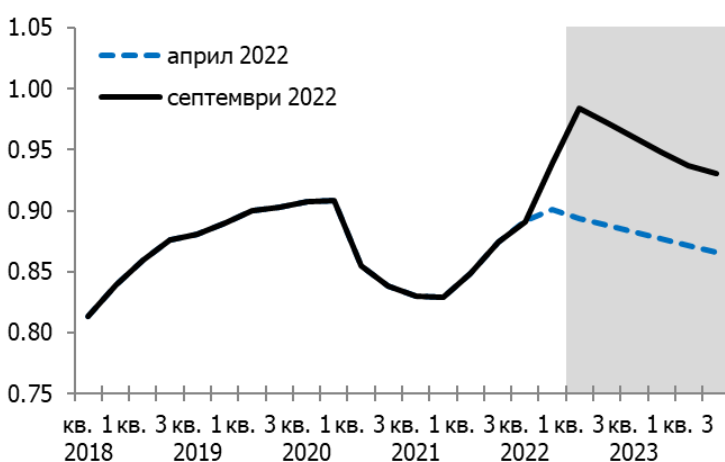
Странска ефективна инфлација
(годишни стапки во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Nga ana tjetër, te **inflacioni i huaj** është bërë korrëgjim në rritje dhe vlerësimet aktuale sugjerojnë se ai do të arrijë në 8,5%, përkatësisht 4,8% në vitin 2022 dhe 2023 (5,7%, përkatësisht 3,2%, në prill). Rishikimet janë për shkak të pritjeve për inflacion më të lartë nga të gjithë partnerët tanë të importit, me kontributin më të madh mesatarisht në dy vitet e fundit nga Gjermania dhe vendet e rajonit (Serbia, Kroacia dhe Bullgaria).

Курс евро/САД-долар

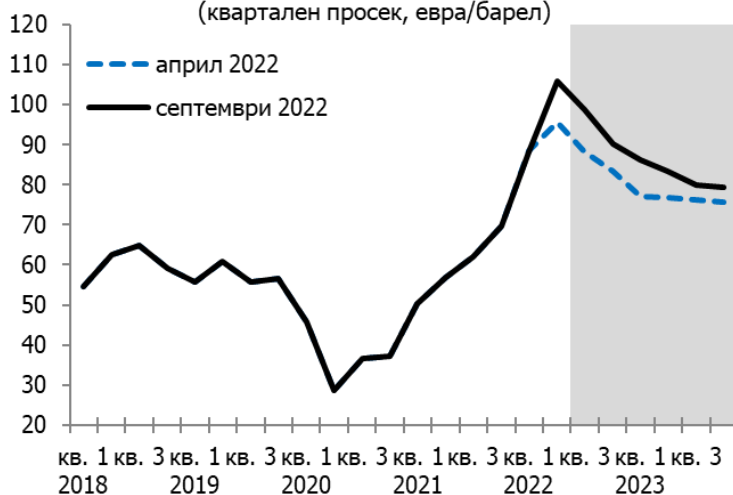
Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Në funksion të **kursit të këmbimit euro/dollar amerikan**, është bërë rishikim në rritje, veçanërisht në vitin 2022, duke pritur një mbivlerësim dukshëm më të madh të dollarit amerikan kundrejt euros në vitin 2022 dhe më pak nënvlerësim në 2023 krahasuar me parashikimin e prillit. Ndryshime të tilla janë kryesisht një reflektim i shqetësimeve të investitorëve për recesion në Eurozonë për shkak të krizës energjetike, shtrëngimi i politikës monetare në ShBA, si dhe rritja e kërkesës për dollarin amerikan në kushtet e rritjes së rrezeqeve globale.

⁴ Gjermania parashikoi rritje prej 1,5%, përkatësisht 0,7 në vitin 2022 dhe 2023, kundrejt 2,5%, përkatësisht 2,6% në prill.

Нафта „брент“

(квартален просек, евра/барел)

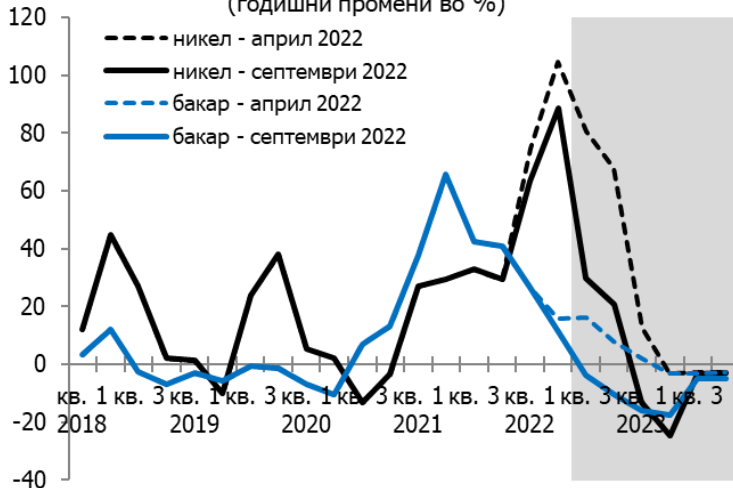

Извор: ММФ, Светска банка и пресметки на НБРСМ.

Нë **çmimin e naftës⁵ të shprehur ne euro**, është kryer rishikim në rritje i vlerësimeve për vitin 2022, me rritje më të lartë nga pritshmëritë në prill, që është kryesisht rezultat i shqetësimeve të investorëve për furnizimet me naftë nga Rusia, si dhe pritshmëritë për një reduktim të mëtejshëm të prodhimit të naftës nga vendet e OPEK+ duke filluar nga tetori i këtij viti. Nga ana tjetër, për vitin 2023 pritet e njëjta rënie e çmimit të naftës si në prill.

Цени на никелот и бакарот во евра

(годишни промени во %)

Извор: ММФ, Светска банка и пресметки на НБРСМ.

Нë lidhje me **çmimet e metaleve**, rishikimet janë në rënie, si rezultat i shqetësimeve të investorëve për rritjen e ardhshme globale. Gjegjësisht, në vitin 2022 pritet rritje dukshëm më e ulët e çmimeve të bakrit dhe nikelit krahasuar me parashikimin e muajit prill, si dhe rënie, sesa rritje minimale e çmimit të nikelit dhe rënie më e madhe e çmimit të bakrit në vitin 2023.

⁵ Për analizën e çmimeve të naftës, metaleve dhe produkteve ushqimore primare, përdoren raporte të ndryshme të FMN-së, Bankës Botërore, FAO-së, OPEK-ut, BQE-së dhe portaleve të specializuara ekonomike ndërkombëtare.

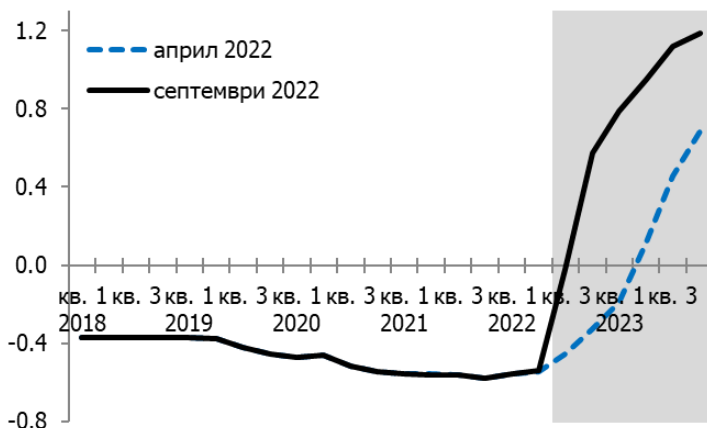
Цени на пченицата и пченката во евра
(годишни промени во %)

Извор: ММФ, Светска банка и пресметки на НБРСМ.

Vlerësimet e rritjes së **çmimet e misrit dhe grurit të shprehura në euro** për vitin 2022 janë rishikuar në drejtim tjetër krahasuar me prill. Kështu, në vitin 2022 pritet një rritje më e ulët e grurit, në masën më të madhe për shkak të furnizimit të mundësuar nga Ukraina⁶, pritjet për rritje të ofertës nga Rusia, por edhe shqetësimet për rritjen globale. Nga ana tjetër, pritet rritje më e madhe e çmimit të misrit, e cila vjen si pasojë e vlerësimeve për mbivlerësimin më të madh të dollarit amerikan në raport me euron. Për vitin 2023, pritet një rënie për të dy produktet, por më pak se sa ishte parashikuar në prill.

Едномесечен Еурибор
(квартален просек, во %)

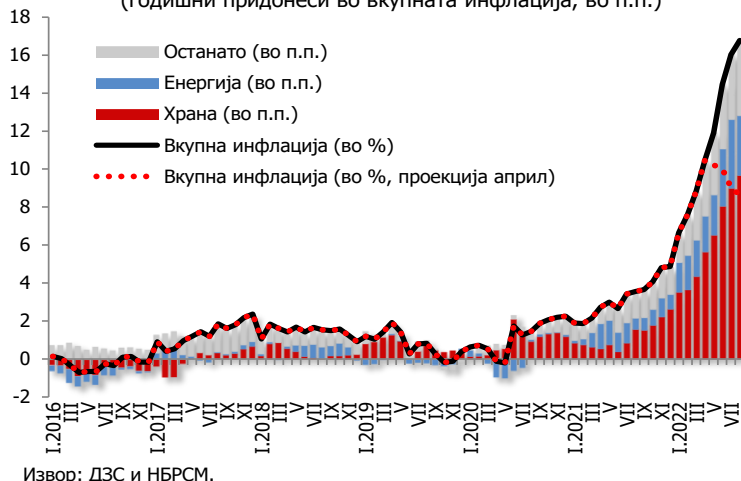
Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Нë rastin e EURIBOR-it njëmuoj, rishikimet janë në rritje për të gjithë periudhën e projeksioneve dhe veçanërisht në vitin 2023. Kështu, aktualisht pritet që nga tremujori i katërt i këtij viti, të kalojë në zonën pozitive dhe mesatarisht për të gjithë vitin 2022 të arrijë në -0,14% (-0,47% në prill) dhe 1% në 2023 (0,27% në prill). Lëvizje të tilla janë në patjim me normalizimin gradual të politikës monetare nga BQE-ja, ku pritet rritje e normave të interesit edhe në shtator.

⁶ Më 22.7.2022, në Stamboll, Turqia, Ukraina dhe Federata Ruse nënshkruan një marrëveshje për të rihapur portet e Ukrainës në Detin e Zi për të lejuar eksportet e grurit që ishin ndaluar nga bllokimi i porteve nga Rusia.

Стапка на инфлација

(годишни придонеси во вкупната инфлација, во п.п.)

Придонеси кон годишната стапка на инфлацијата (во п.п.)

Në gusht 2022, **çmimet e konsumit të brendshëm** u rritën me 1,3% me bazë mujore (1,9% në muajin e kaluar), si rezultat i rritjes së çmimeve të ushqimeve dhe komponentëve bazë të inflacionit, ndërkohë që çmimet e karburantëve u ulën, duke zbutur rritjen e përgjithshme të çmimeve të konsumit. Sa i përket çmimeve të ushqimeve, çmimet e bukës dhe produkteve të drithërave janë rritur më shumë, mishi dhe çmimet në kategorinë "qumësht, djathë dhe vezë", pavarësisht masave të marra për të kufizuar marzhet tregtare për të lehtësuar presionet e çmimeve⁷, ndërkohë që vërehet ulje e çmimeve të vajrave për shkak të rënies së vazhdueshme të çmimeve në bursat botërore për pesë muaj me radhë. Rritja e komponentit bazë të inflacionit vjen më së shumti nga rritja e çmimeve të shërbimeve në restorante dhe hotele. Rënia e çmimeve të komponentit energjetik në gusht vjen si pasojë e uljes së çmimeve të derivateve të naftës, në patjim me rënien e çmimit të naftës së papërpunuar në bursat botërore, me rritje të njëkohshme të çmimeve të brendshme të energjisë termike në gusht⁸, si dhe çmimet e lëndëve djegëse të ngurta.

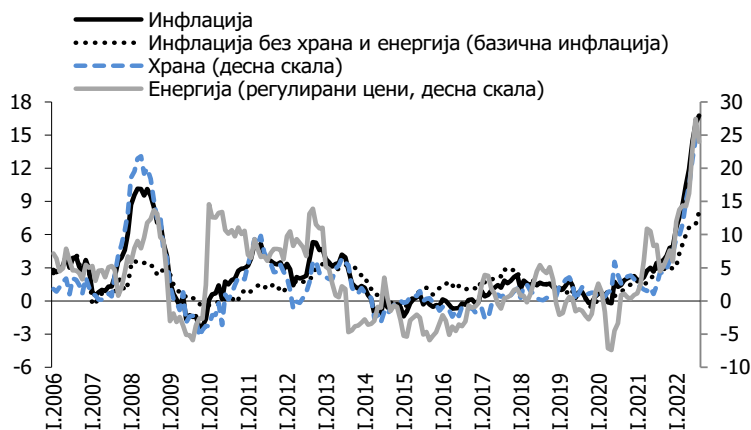
Shkalla vjetore e inflacionit në gusht është 16,8% (16% në korrik), me rritje dyshifrore të çmimeve në komponentët e ushqimit dhe energjisë. Kontributin më të madh në normën vjetore të inflacionit e kanë rritja e çmimeve të ushqimeve, veçanërisht bukës dhe drithërave. Sa i përket burimeve të energjisë, rritja vjen nga rritja e çmimeve të energjisë elektrike për amvisëritë (në janar dhe korrik të këtij viti⁹), plotësuar nga rritja e çmimeve të derivateve të naftës, dhe në një masë më të vogël nga çmimet më të larta të karburanteve të tjera. Shkalla e inflacionit vjetor të realizuar në gusht është mbi normën e parashikuar nga cikli i projeksioneve të

⁷ Me Vendimin për kushte të veçanta për tregtimin e mallrave individuale, të miratuar më 14 qershor 2022, Qeveria e RSM caktoi marzhin më të lartë tregtar të produkteve ushqimore bazë në tregtinë me shumicë dhe pakicë, i cili është i vlefshëm deri më 30 shtator 2022, me mundësi vazhdojnë deri në fund të vitit nëse kushtet e tregut e kërkojnë. Sipas Vendimit, për bukën e bardhë (të prerë në copa ose të plota), për sheqerin e bardhë dhe për vajin e lulediellit ushqimor, me përjashtim të shtypjes së ftohtë, marzhi tregtar deri në 5% në tregtinë me shumicë dhe deri në 5% në është vendosur tregtia me pakicë, ndërsa për miell gruri (lloji 400 dhe lloji 500), për makarona dhe shpageta nga gruri i fortë, oriz i bardhë maqedonas, qumësht lope e përherëshme me përmbajtje yndyre 2,8%, 3,2% dhe 3,5% dhe vezë pule, për të gjitha kompanitë tregtare dhe tregtarët individualë pjesëmarrës në zinxhirin tregtar, një marzh tregtar prej përcaktohet deri në 10% në tregtinë me shumicë dhe deri në 10% në tregtinë me pakicë. Sipas këtij vendimi, shpenzimet operative nuk do të llogariten për këto produkte dhe nuk miratohen zbritjet dhe tarifatat që shitësi me pakicë i ngarkon shitësit me shumicë për reklamat dhe për paraqitjen e mallrave në rafte në pozicione parësore dhe dytësore.

⁸ Komisioni Rregullativ i Shërbimeve të Energjisë dhe Ujit (RKE) ka marrë vendime që rrisin çmimin përfundimtar të energjisë termike të dorëzuar për konsumatorët e furnizuar nga BEG-u për 14,18% (<https://www.erc.org.mk/>).

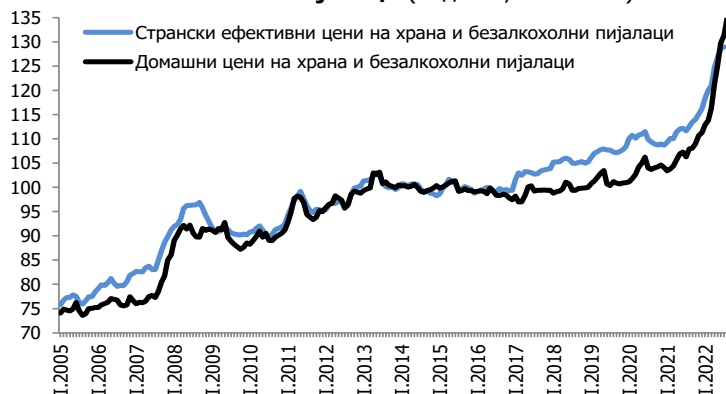
⁹ Sipas vendimeve të Komisionit Rregullativ të Energjisë RSM (RKE), çmimi i energjisë elektrike për furnizuesin universal "EVN HOUM" Sh.P.K Shkup është rritur për 9,48% në janar dhe mesatarisht 9,9% në korrik 2022 (tarifa e ulët prej 8,8%, dhe tarifa e lartë mesatarisht 10,4%). Përkatesisht, nga 1 korriku, RKE-JA për herë të parë prezantoi çmime të shkallëzuara për konsum në tarifën e lartë, d.m.th. prezantoi model me 4 blloqe të tarifave. Krahësuar me të vetmen tarifë të lartë të mëparshme, çmimi i energjisë elektrike për bllokun 1 është më i lartë për 5,5%, për bllokun 2 me 10,3%, për bllokun 3 për 18,3% dhe për bllokun 4 për 138,7% (<https://www.erc.org.mk/>).

Инфлација и цени на храната и енергијата (годишни промени, во %)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРСМ.

Странски ефективни* и домашни цени на храна и безалкохолни пијалаци (индекси, 2015=100)

* Ефективните странски цени на храна се добиени како пондеризиран збир од цените на храната во земјите што се најзначајни трговски партнери на Северна Македонија во доменот на увозот на храна.

Извор: ДЗС, Еуростат и пресметки на НБРСМ.

prillit, në kushtet e devijimeve në rritje të çmimeve të supozimeve të inputeve të jashtme, gjë që tregon paparashikueshmëri të theksuar në raport me dinamikën e pritshme të çmimeve botërore të produkteve parësore. Prandaj, devijimi është më i theksuar në komponentin e energjisë dhe ushqimit.

Shkalla bazë e inflacionit në gusht është 1,1% me bazë mujore (1,4% në muajin paraardhës). Në bazë vjetore, shkalla bazë e inflacionit përshpejtohet dhe është 8% (6,9% në korrik), brenda të cilit kontributin më të lartë pozitiv e kanë çmimet e shërbimeve të kateringut, të plotësuara me çmimet e pijeve joalkoolike, të duhanit, të produkteve të higjienës personale dhe të mirëmbajtjes rutinë të amvisërive dhe çmimet e trafikut rrugor.

Lidhur me lëvizjet e pritshme të supozimeve të inputit të jashtëm në projeksionin e inflacionit, rishikimet janë në drejtime të ndryshme, respektivisht është bërë rishikim në rritje i rritjes së inflacionit të huaj efektiv, për çmimet e naftës dhe misrit, si dhe ka një rishikim në rënie të rritjes së çmimit të grurit. Në të njëjtën kohë, ende theksohet pasiguria e lartë në lëvizjen e çmimeve botërore të produkteve primare në periudhën e ardhshme, në efektet e pasigurta ekonomike të konfliktit aktual ushtarak në Ukrainë dhe sanksioneve kundër Rusisë të vendosura nga shumica e vendeve në botë.

Në qershor 2022, rritja nominale vjetore e rrogës mesatare neto u përshpejtua në mënyrë të moderuar dhe është 10,9% (9,4% në muajin e kaluar). Rritja e rrogës minimale prej 18.5% në mars 2022 në pajtim me ndryshimet e fundit ligjore ende kontribuon kryesisht në rritjen vjetore të pagave¹⁰. Njëkohësisht, rritje vjetore të pagave në muajin qershor është shënuar në të gjitha aktivitetet, ndërsa rritja më e lartë është shënuar në aktivitetin "hotele dhe restorante".

¹⁰ Në pajtim me ndryshimet dhe shtetas e fundit ligjore për rritjen e rrogës minimale ("Gazeta Zyrtare e RMV-së" nr. 41/22) nga marsi 2022 është bërë rritje e jashtëzakonshme e rrogës minimale neto për 2806 denarë, në pajtim me marrëveshjen trepalëshe të arritur në mes të Qeverisë, sindikatave dhe punëdhënësit, ku shteti do të subvencionojë pjesën e kontributeve (nga mars 2022 deri në dhjetor 2022 në shumë prej 1197 denarë për çdo muaj). Shuma e rrogës minimale në bruto, duke filluar nga marsi 2022 deri në shkurt 2023, është 26.422 denarë (më parë 22.146 denarë), gjegjësisht rroga minimale në shumën neto është 18.000 denarë (më parë 15.194 denarë). Gjithashtu, me ndryshimet dhe plotësimet e fundit është vendosur një metodologji e re me të cilën do të harmonizohet rroga minimale në periudhën e ardhshme, respektivisht nga marsi 2023, pra me rritjen për vitin paraardhës të rrogës mesatare të paguar në RMV dhe indeksit të shpenzimeve së jetesës - 50% e rritjes së secilit tregues. Gjithashtu është përcaktuar se shumica e rrogës minimale nuk mund të jetë më e ulët se 57% e shumës së rrogës mesatare neto të paguar në RMV për vitin paraparak.

Просечна исплатена плата
(годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

Просечна исплатена месечна нето-плата по сектори
(номинални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

Бруто домашен производ
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и проекции на НБРСМ.
Разликите во серијата во остварениот период се должат на редовни ревизии на ДЗС.

Kur shpenziemt e jetesës rritet në baza vjetore, **rroga reale neto në muajin qershor shënoi rënie prej 3,1% me bazë vjetore** (rënie prej 2,3% në muajin e kaluar).

Ndryshimi nominal dhe real vjetor i realizuar i pagave në tremujorin e dytë 2022 (nga 10,4% dhe -1,7%) kryesisht korrespondon me shkallët e pritura për këtë periudhë në kuadër të projeksionit të prillit.

Në tremujorin e dytë të vitit 2022, PBB-ja arriti një rritje reale prej 2,8% me bazë vjetore (2,4% në tremujorin paraprak), që paraqet rritje të mëtjshme të ekonomisë së brendshme dhe është në linjë me rritjen e parashikuar për këtë tremujor në ciklin e projeksioneve të prillit.

Parë nga ana e shpenzimeve të PBB-së, rritja në tremujorin e dytë i detyrohet tërësisht kontributit pozitiv të kërkesës së brendshme, në kushtet e rritjes së lartë dhe kontributit pozitiv në investimet bruto, i cili lidhet me rritjen e fortë të importeve dhe akumulimin e stokeve të lëndëve të para dhe karburanteve, mes ndikimeve negative nga lufta në Ukrainë dhe përkeqësimit të zinxhirëve globalë të furnizimit dhe tregjeve të energjisë tashmë të ndërprerë. Gjithashtu, konsumi personal ka kontribut pozitiv, ndërsa konsumi publik ka kontribut negativ. Nga ana tjetër, komponenti i eksportit neto ka shënuar kontribut negativ, në kushtet e rritjes më të lartë të importeve krahasuar me rritjen e eksporteve.

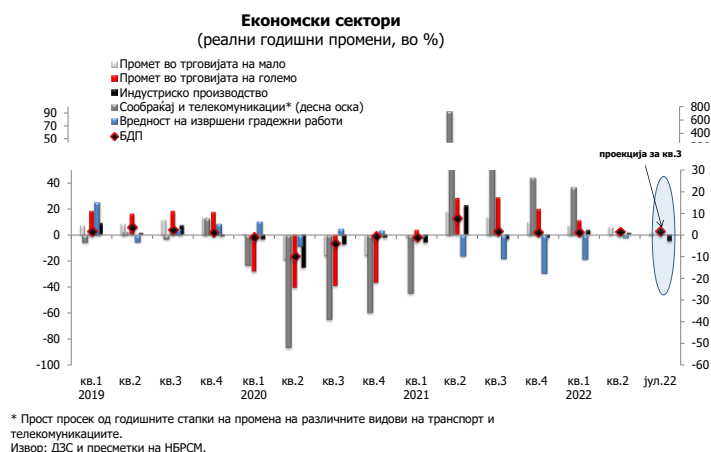
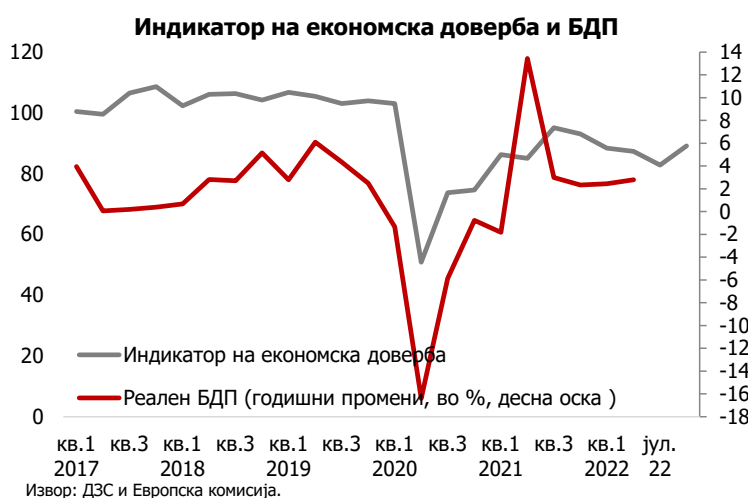
Parë nga ana e prodhimit të PBB-së, Rritja në tremujorin e dytë i detyrohet kryesisht kontributit pozitiv të grupit të aktiviteteve "tregti, transport dhe mikpritje", të cilat ishin një nga aktivitetet më të prekura nga kriza e shkaktuar nga Kovid-19. Kontribut pozitiv shtesë kanë aktivitetet që lidhen me pasuritë e paluajtshme, industrinë, informacionin dhe komunikimin, veprimtaritë profesionale, shkencore dhe teknike; veprimtaritë e shërbimit administrativ dhe ndihmës, si dhe arti. Bujqësia dhe ndërtimi janë thuajse kanë stagnuar ndërsa kontribut negativ shënon vetëm veprimtaria e administratës publike dhe e mbrojtjes; arsimimi; shëndetësisë dhe mbrojtjes sociale.

Duke pasur parasysh sasinë e kufizuar të të dhënave në dispozicion, është e vështirë të jepet një vlerësim i saktë i gjendjes së përgjithshme të ekonomisë në tremujorin e tretë të 2022. Kur bëhet fjalë për perceptimet e subjekteve ekonomike për gjendjen e ekonomisë¹¹, rezultatet e hulumtimit të anketës për periudhën korrik - gusht 2022 tregojnë për perceptime më pak të favorshme krahasuar me tremujorin e tretë 2021, si dhe perceptimet janë disi më pak të favorshme krahasuar me tremujorin paraardhës. Perceptimet më pak të favorshme të subjekteve ekonomike mund të lidhen kryesisht me luftën në Ukrainë, vazhdimin e zgjatur të niveleve të larta të inflacionit, shtrëngimin e kushteve financiare, si dhe shfaqjen e valës së re të Kovid-19.

Sa i përket të dhënave me frekuencë të lartë në anën e ofertës, të dhënat e tregtisë dhe industrisë për korrikun 2022 janë në dispozicion.

Në korrik, **qarkullimi në totalin e tregtisë** shënoi rritje reale minimale në bazë vjetore, e cila paraqet ngadalësim të theksuar krahasuar me tremujorin paraardhës, në kushtet e rritjes së ulët të tregtisë me pakicë, ndërkohë që tregtia me shumicë dhe tregtia e automjeteve shënuan rënie.

Në korrik, **prodhimi industrial** shënoi rënie reale me bazë vjetore prej 5%, kundrejt rritjes së tremujorit paraardhës (1,3%), në kushtet e rënies në industrinë përpunuese dhe në

¹¹ I referohet sondazheve të kryera nga Komisioni European për të matur besimin ekonomik të subjekteve në një ekonomi. Treguesi i përbërë i besimit ekonomik përftohet si mesatare e ponderuar e treguesve të besimit për konsumatorët dhe treguesve të besimit për sektorë individualë të ekonomisë (ndërtim, industri, tregti me pakicë dhe shërbime).

ИНДУСТРИСКО ПРОИЗВОДСТВО И ОСТАНАТИ ЕКОНОМСКИ ДЕЈНОСТИ

	2019				2020				2021				2022					
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	апр.	мај	јун	јул
	реални годишни промени во %																	
Бруто домашен производ	2.8	6.1	4.3	2.5	-1.3	-16.4	-5.9	-0.8	-1.8	13.4	3.0	2.3	2.4	2.8	-	-	-	-
Индустриско производство	8.8	1.1	7.1	-1.3	-3.7	-25.0	-7.5	-2.3	-6.1	22.2	-3.5	-2.3	3.5	1.3	-3.8	8.5	-0.2	-5.0
Извршени градежни работи	15.1	-3.3	3.0	5.3	6.3	-5.1	3.0	2.3	-1.1	-9.6	-10.8	-17.5	-11.1	-1.2	-0.7	-7.3	4.3	-
Високоградба	-9.3	5.1	23.7	-1.1	-8.5	-20.4	17.9	-8.6	18.5	5.3	-20.2	-20.9	-26.0	15.2	41.0	-4.1	14.1	-
Нискоградба	58.3	-8.0	-6.7	11.1	21.3	4.7	-6.2	11.1	-16.1	-16.9	-3.5	-15.2	5.1	-11.3	-22.2	-9.5	-2.2	-
Промет во трговијата - Вкупно*	13.9	12.8	15.3	15.5	-16.7	-30.6	-26.1	-24.3	0.9	22.5	16.9	10.4	9.7	4.0	7.3	1.9	3.0	0.2
Промет во трговијата на мало*	7.6	8.8	12.0	13.8	1.0	-18.6	-15.7	-15.5	-1.3	18.3	13.9	10.0	7.6	6.7	8.9	6.9	4.3	2.0
Промет во трговијата на големо*	18.0	16.0	18.1	17.3	-27.8	-40.1	-38.7	-36.3	3.7	27.9	28.4	19.6	11.0	2.4	6.0	-2.3	3.3	-0.7

*Реалните стапки на раст се пресметани од НЕРСМ, со деление на номиналните стапки на раст со подвештата инфлација, мерена според трошоците на живот. Податоците за трговијата во 2020, 2021 и 2022 година се прелиминарни податоци, додека податоците за БДП во 2020 година се прелиминарни, а за БДП во 2021 и 2022 година се проценети.

Извор: ДЗС и пресметки на НЕРСМ.

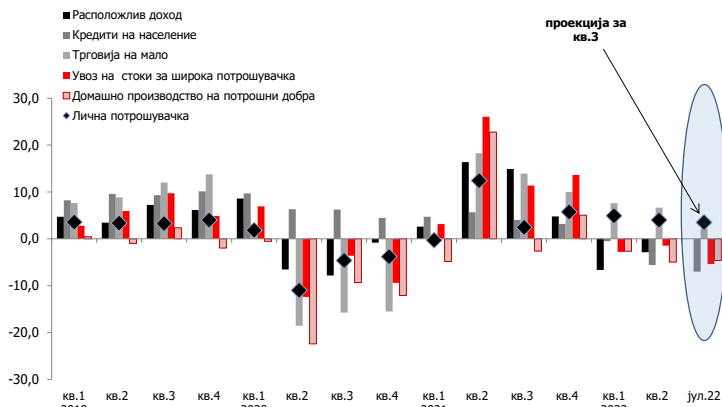
furnizimin me energji elektrike, ndërkohë që minierat shënojnë rritje. Në industrinë përpunuese, vërehet rënie në disa nga aktivitetet tradicionale dhe në disa nga aktivitetet në të cilat janë aktive kapacitetet e huaja eksportuese. Kështu, kontributi më i madh negativ vërehet te prodhimi i metaleve, prodhimi i mjeteve motorike, si dhe prodhimi i kimikateve dhe produkteve kimike. Gjithashtu, kontribut negativ ka edhe prodhimi i produkteve metalike të fabrikuar, përveç makinerive dhe pajisjeve, prodhimi i produkteve ushqimore, si dhe prodhimi i produkteve të duhanit. Nga ana tjetër, një kontribut pozitiv më i theksuar në industrinë përpunuese vihet re në prodhimin e makinerive dhe pajisjeve, prodhimi i pajisjeve elektrike, prodhimi i produkteve bazë farmaceutike dhe preparateve farmaceutike, si dhe prodhimi i tekstileve.

Treguesit në dispozicion për **kërkesën agregate** për tremujorin e tretë të 2022 janë gjithashtu relativisht të kufizuara, gjë që e bën të pamundur formimin e një vlerësimi më të saktë të lëvizjes së komponentëve individualë. Rreziqet për rritjen janë ende në rënie, duke pasur parasysh luftën në Ukrainë, persistenca e zgjatur e niveleve të larta të inflacionit dhe pandemia e zgjatur shkaktojnë ndryshueshmëri të madhe dhe paparashikueshmëri të kushteve të jashtme ekonomike dhe financiare. Në të njëjtën kohë, u miratuan masa shtesë ekonomike për të mbrojtur standardin e jetesës dhe likuiditetin e kompanive¹², në kushtet e normalizimit fillestar të politikës monetare nën ndikimin e pritjeve gjithnjë e më të larta inflacioniste.

Të dhënat në dispozicion për lëvizjet në **konsumin personal** për korrikun 2022 janë të pamjaftueshme për një vlerësim më të saktë dhe për momentin kryesisht tregojnë për ngadalësim të rritjes së tij. Përkatësisht, sa i përket burimeve

¹² Në fillim të marsit 2022, u miratua paketë prej njëzet e gjashtë masash për të mbrojtur standardin e jetesës dhe për likuiditetin e kompanive. Ndër të tjera, përfshin subvencione për pensionistët, ndihma direkte financiare për kategoritë më të rrezikuara të popullsisë, më pas masa për subvencionimin e çmimit të energjisë elektrike dhe ngrohjes, zgjatja e zbatimit të normës preferenciale të TVSh-së prej 5% për energjinë elektrike deri në fund të vitit, ulje e normës së TVSh-së për ushqimet bazë dhe heqja e tarifave doganore, kufizimi i marzheve tregtare dhe ndalimi i eksportit të disa produkteve ushqimore, reduktimi i akcizës dhe TVSH-së për burimet e energjisë dhe vonimi i tarifave të gjelbra për derivatet. Për më shumë, shikoni [linkun](#). Gjithashtu, me Vendimin për kushte të veçanta për tregtimin e mallrave individuale, të miratuar më 14 qershor 2022, është përcaktuar marzhi më i lartë tregtar i produkteve ushqimore bazë në tregtinë me shumicë dhe pakicë, i cili është i vlefshëm deri më 30 shtator 2022, me mundësi vazhdimi deri në fund të vitit në varësi të kushteve të tregut. Për më shumë, shikoni [linkun](#). Gjithashtu, më 30 gusht 2022 është miratuar Vendimi për anulim të përkohshëm (deri më 31.12.2022) në masën doganore 20 për qind për qumështin dhe ajkën, jo të koncentruar dhe pa sheqer të shtuar ose substanca të tjera ëmbëlsuese me një përmbajtje yndyre në masë që tejkalon 21% por jo më shumë se 45% dhe normë detyrimi prej 15% për qumështin dhe ajkën, të pa koncentruar dhe pa sheqer të shtuar me përmbajtje yndyre në masë që kalon 10% por jo më shumë se 45% në paketim, masa neto e të cilit nuk i kalon 2,5 kg. Importi i këtyre etiketave tarifore nga vendet e CEFTA-s është pa doganë dhe nga shtetet anëtare të Bashkimit Europian bëhet me një tarifë doganore prej 5%. Për më shumë, shikoni [linkun](#).

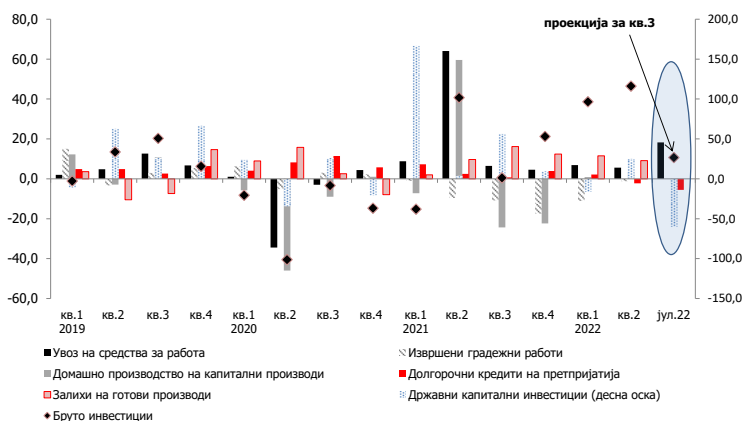
Индикатори за движењето на личната потрошувачка
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

тë financimit të konsumit personal, të dhënat në dispozicion janë të kufizuara (vazhdon rënia reale vjetore e pensioneve dhe e kredive për popullsinë). Treguesit afatshkurtër të dinamikës së konsumit personal janë gjithashtu më pak të favorshëm. Kështu, ka ende rënie në prodhimin vendas të mallrave të konsumit, si dhe në importin e mallrave të konsumit, ndërsa në korrik rënie është shënuar edhe te të ardhurat bruto nga TVSh-ja. Nga ana tjetër, në korrik, rritje reale vjetore është vërejtur vetëm në tregtinë me pakicë, por më e moderuar. Sa i përket treguesit të besueshmërisë së konsumatorit¹³, i referohet pritjeve më pak të favorshme në periudhën korrik - gusht 2022 krahasuar me tremujorin e dytë 2022 me perceptime dhe pritshmëri më negative për situatën financiare dhe të përgjithshme ekonomike në vend. Treguesi i besimit të konsumatorëve është gjithashtu më pak i favorshëm krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit 2021.

Индикатори за движењето на бруто инвестициите
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Në lidhje me të dhënat me frekuencë të lartë për **investimet bruto**, në korrik 2022, rënie e lartë vërehet në investimet kapitale shtetërore, si dhe rënie vërehet edhe në prodhimin vendas të mallrave kapitale dhe prodhimin të përgjithshëm industrial. Gjithashtu, ka vazhduar rënia reale vjetore e kredisë afatgjatë të korporatave. Nga ana tjetër, importi i kapitalit qarkullues në korrik 2022 shënoi rritje të fortë. Për sa i përket treguesve të besimit në industri dhe ndërtim për periudhën korrik - gusht 2022, shfaqin zhvillime më të favorshme në ndërtim dhe zhvillime pak më pak të favorshme në industri krahasuar me tremujorin e dytë të 2022. Krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit 2021, treguesi i besimit për industrinë është më i favorshëm, ndërsa vlerësime më pak të favorshme vërehen për ndërtimin.

Të dhënat për **shkëmbimi i tregtisë së jashtme** në korrik 2022, ato tregojnë për zgjerim të deficitit në baza vjetore, me rritje nominale pak më të lartë të importeve sesa eksportet e mallrave.

Arritjet buxhetore sipas të dhënave fiskale të korrikut 2022 tregojnë rënie reale vjetore të **konsumit publik** në tremujorin e tretë të vitit, në kushte rënieje në të gjitha kategoritë kryesore të tij.

¹³ Sipas anketave të Komisionit European.

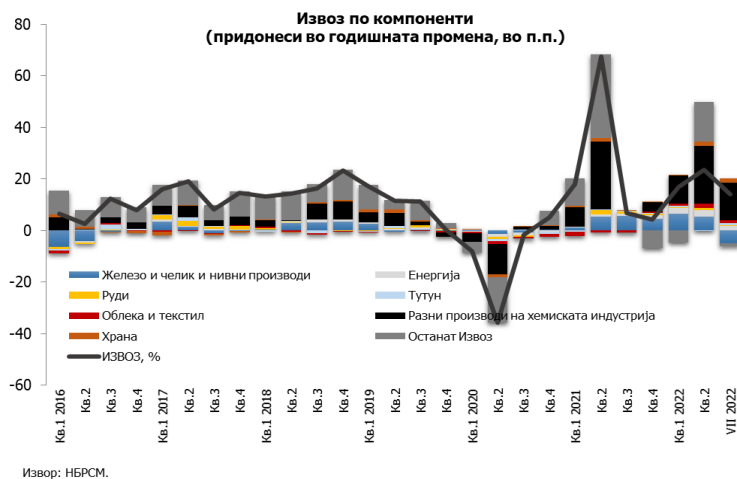
Стапки на вработеност и невработеност (во %)

Извор: Државен завод за статистика, Анкета за работна сила.

Dhe në tremujorin e dytë të vitit 2022 vihet re stabilizim i mëtejshëm i tregut të punës¹⁴, dhe rrjedhimisht vazhdimi i lëvizjeve pozitive në këtë segment të ekonomisë. Kështu, **shkalla e punësimit është 47,3% dhe është rritur me 0,2 p.p.** krahasuar me tremujorin paraardhës, në terma të rritjes tremujore të numrit të të punësuarve prej 0,4%. Kështu, **Shkalla e papunësisë ka shënuar rënie të mëtejshme, duke e ulur atë në 14,5%** (14,8% në tremujorin e mëparshëm), në kushtet e rënies tremujore të numrit të të papunësuarve nga 1,7%.

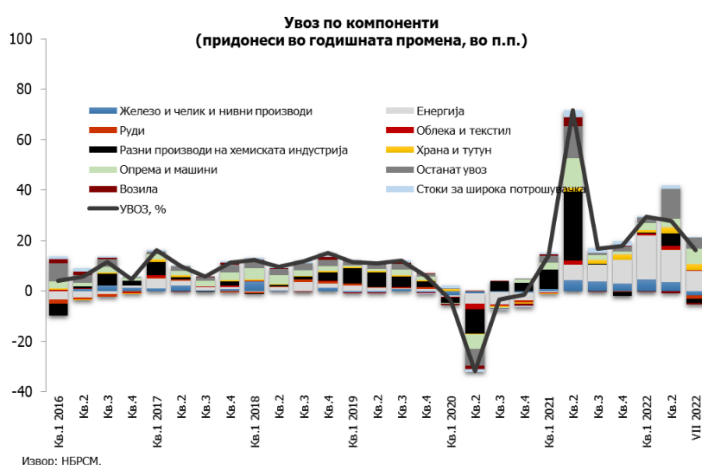
¹⁴ Sipas njoftimit të ZShS-së të publikuar më 9 shtator 2022, për popullatën aktive në Republikën e Maqedonisë së Veriut, rezultatet e anketës së fuqisë punëtore për tremujorin e dytë të vitit 2022, gjatë përpunimit të të dhënave për tremujorin e parë dhe të dytë të vitit 2022, shpërndarjet demografike rajonale sipas gjinisë dhe grupmoshave pesëvjeçare u përdorën për të kalibruar popullsinë sipas të dhënave nga Regjistrimi i 2021. Sipas ZShS-së, shumë shpejt do të përgatiten vlerësimet për vitin 2021 dhe parashikimet për tremujorin e parë dhe të dytë të vitit 2022, pasuar nga korrigjimet e njoftimit për tremujorin e parë dhe të dytë të 2022.

Deficiti në shkëmbimin e mallrave me vendet e huaja në korrik 2022 u rrit me 22,6% me bazë vjetore, me rritje më të lartë të importeve, krahasuar me rritjen e eksporteve të mallrave. Tregtia e jashtme e përgjithshme është më e lartë për 15,4% krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë, nën ndikimin e rritjes së të dy komponentëve.

Eksporti i mallrave në korrik 2022 ka shënuar rritje prej 14% me bazë vjetore, ku pothuajse i gjithë kontributi në arritje të tilla vjen nga eksporti i kompanive të huaja të lidhura me industrinë e automobilave. Ndikim pozitiv në rritjen e eksporteve në këtë periudhë kanë edhe eksportet e energjisë, ushqimeve dhe tekstileve, por kontributi i tyre është dukshëm më i ulët. Nga ana tjetër, rënie është vërejtur në eksportin e hekurit dhe çelikut.

Krahasuar me projeksionin e prillit, realizimet e eksporteve në korrik 2022 është pak më e mirë nga pritshmëritë, kryesisht si rezultat i devijimeve në rritje të eksporteve të tjera (duke përfshirë eksportin e objekteve në pronësi të huaj nga industria e automobilave). Nga ana tjetër, devijime në rënie janë vërejtur në eksportin e hekurit dhe çelikut, ndërsa lëvizjet në kategoritë e tjera të eksporteve janë brenda pritshmërive sipas projeksionit të prillit.

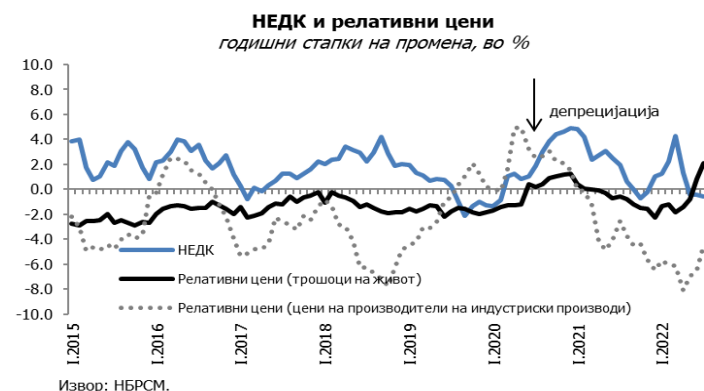
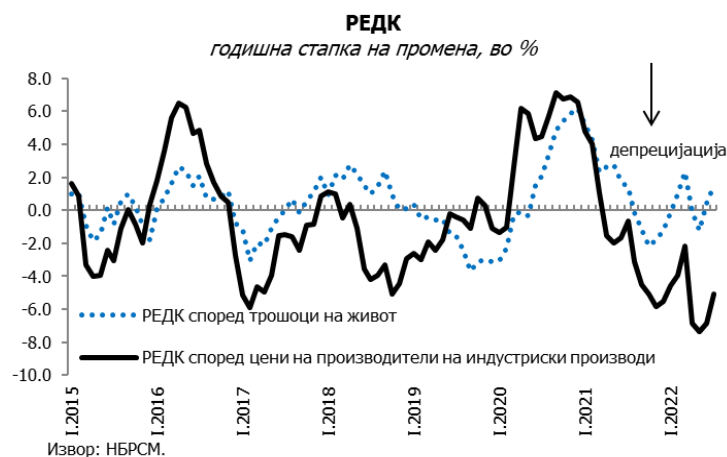
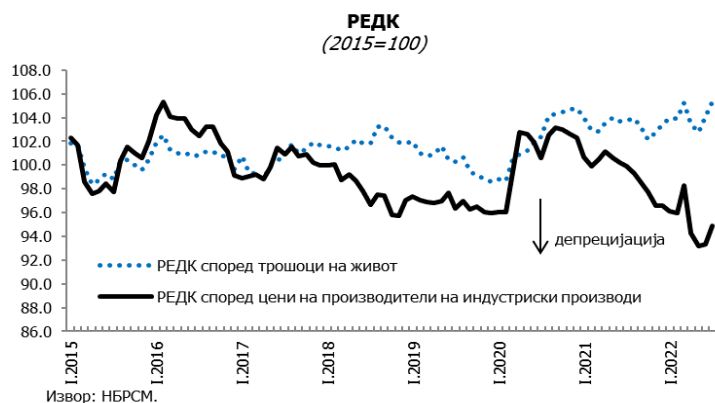
Importi i mallrave në korrik 2022 shënoi rritje prej 16,4% me bazë vjetore. Nën ndikimin e çmimeve të larta të importit, importet e energjisë kanë kontributin më të madh në rritjen e totalit të importeve. Të njëjtin ndikim patën edhe importet e pajisjeve dhe makinerive, importet e tjera dhe në masë më të vogël importet e ushqimeve. Nga ana tjetër, rënie me bazë vjetore është vërejtur në importin e hekurit dhe çelikut, në importin e lëndëve të para të një pjese të objekteve prodhuese në pronësi të huaj, si dhe në importin e xeheve.

Realizimet në importet e mallrave në korrik 2022 janë pak më të ulëta se pritjet për tremujorin e tretë sipas projeksionit të prillit. Devijime më të theksuara në rënie vihen re te importi i hekurit dhe çelikut, importi i xeheve, si dhe importi i automjeteve. Nga ana tjetër, devijime në rritje janë vërejtur në importin e pajisjeve dhe

makinerive, në importin e energjisë, si dhe në importe të tjera.

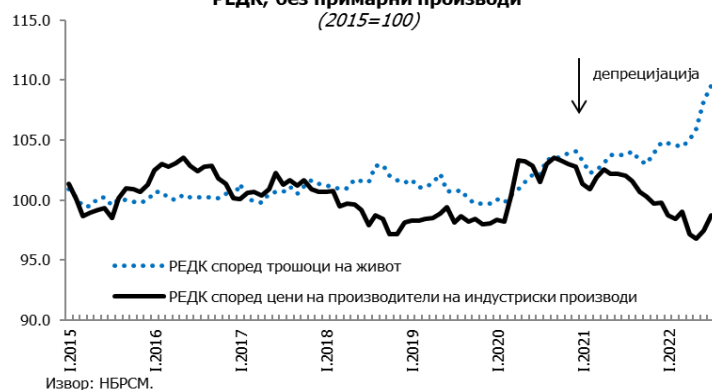
Realizimet e deficitit tregtar në korrik 2022 janë aktualisht në nivelin e pritjeve për tremujorin e tretë sipas projeksionit të prillit, por periodha e vlerësimit është shumë e shkurtër për të nxjerrë përfundime të sakta.

Në korrik 2022, indeksi REDK u deflatua nga kostoja e jetesës e vlerësuar nga 1,5%, ndërsa indeksi REDK i llogaritur me çmimet e prodhuesve të produkteve industriale ka shënuar zhvlerësim prej 5,1%. Konkretisht, shpenzimet relative të jetesës janë rritur me 2,1%, ndërsa çmimet relative të produkteve industriale janë ulur me 4,5% në bazë vjetore. Në të njëjtën kohë, NEDK-ja regjistroi nënvlerësim prej 0,6%, që është kryesisht rezultat i mbiçmimit të rublës ruse në raport me valutën vendase.

Bazuar në llogaritjen me ponderët në bazë të tregtisë së jashtme pa produkte parësore, indeksi REDK i deflatuar nga kostoja e jetesës në korrik 2022 shënoi mbivlerësim prej 5,6%, ndërsa REDK-ja e deflatuar nga çmimet e prodhuesve të produkteve industriale zhvlerësohet me 3,2%. Në të njëjtën kohë, kostoja relative e jetesës shënoi rritje prej 1,7%, ndërsa çmimet relative të prodhuesve të

РЕДК, без примарни производи
(2015=100)

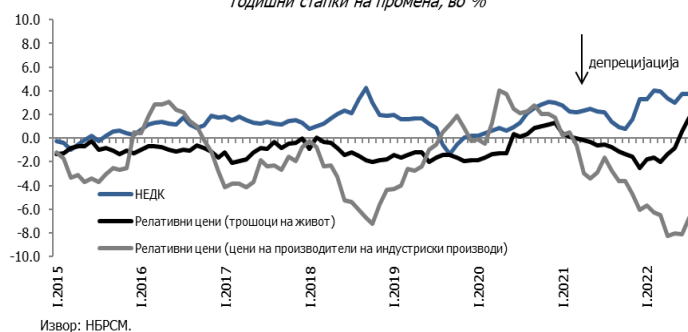

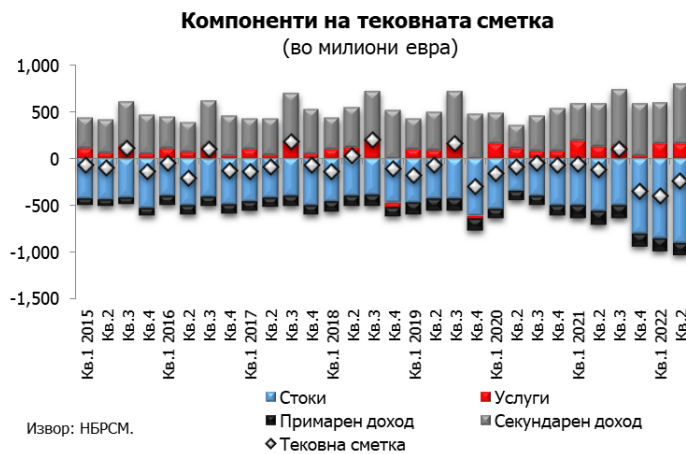
produkteve industriale shënuan rënie prej 6,7%. Nga ana tjetër, NEDK-ja shënoi mbivlerësim prej 3,7%, më së shumti si rezultat i nënvlerësim të lirës turke ndaj denarit.

РЕДК, без примарни производи
годишна стапка на промена, во %

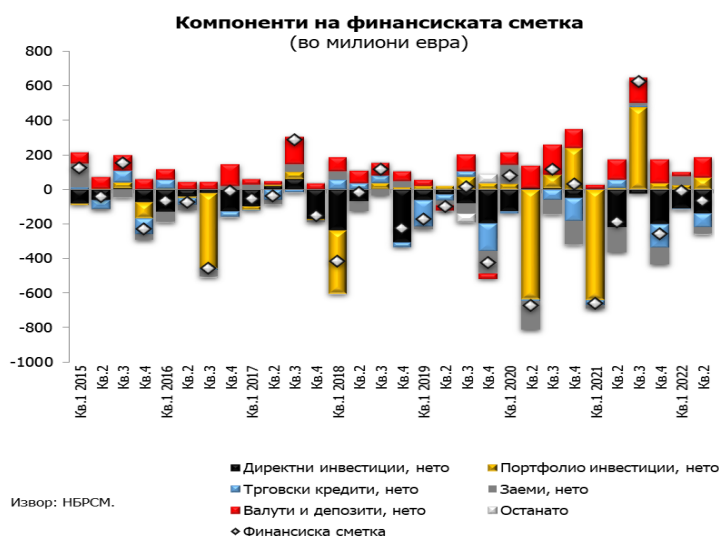
НЕДК и релативни цени, без примарни производи
годишни стапки на промена, во %

Në tremujorin e dytë të vitit 2022, deficitin e llogarisë rrjedhëse në bilancin e pagesave arrin në 235,2 milionë euro, ose 1,8% e PBB-së¹⁵, i cili përfaqëson deficit pak më të lartë se sa pritej për tremujorin e dytë sipas projeksionit të prillit.

Për sa i përket komponentëve të llogarisë rrjedhëse, kjo është kryesisht për shkak të deficitit më të lartë në bilancin tregtar, me devijime më të larta në rritje në komponentin e importit krahasuar me devijimet lart në komponentin e eksportit. Këto lëvizje u kompensuan në masë të madhe nga suficiti më i lartë në të ardhurat dytësore, i arritur në kushtet e flukseve neto hyrëse më të larta se sa pritej në transfertat private, ndërsa suficiti në shërbime dhe deficitin në të ardhurat parësore janë kryesisht në pajtim me pritjet.

Flukset hyrëse neto janë realizuar në llogarinë financiare në tremujorin e parë të vitit 2022¹⁶ prej 65,3 milionë euro (ose 0,5% e PBB-së), të cilat janë më të ulëta në raport me flukset hyrëse neto të pritshme për tremujorin e dytë sipas projeksionit të prillit.

Analizuar sipas komponentëve, arritjet më të dobëta në llogarinë financiare janë ndikuar nga daljet neto të realizuara në investimet e portofolit, kundrejt flukseve hyrëse neto të pritshme si rezultat i huamarrjes së planifikuar të shtetit në tregjet ndërkombëtare. Të njëjtin ndikim patën edhe flukset hyrëse neto të investimeve direkte, të cilat janë solide, por pak më të ulëta se sa pritej (për shkak të flukseve hyrëse neto më të ulëta të borxhit ndërkombëtar, por në të njëjtën kohë flukseve neto më të larta të kapitalit të vet). Nga ana tjetër, flukse neto më të rëndësishme (në krahasim me daljet neto të parashikuara) janë realizuar në kreditë tregtare. Pjesa tjetër e flukseve financiare janë kryesisht në linjë me pritjet sipas projeksionit të prillit.

¹⁵ Për llogaritjet është përdorur shuma e parashikuar e PBB-së nominale për vitin 2022 sipas projeksionit në prill 2022.

¹⁶ Sipas metodologjisë së re për përgatitjen e bilancit të pagesave (BPM6), termat hyrje dhe dalje neto neto nënkuptojnë përkatësisht krijimin neto të detyrimeve dhe blerjen neto të aseteve.

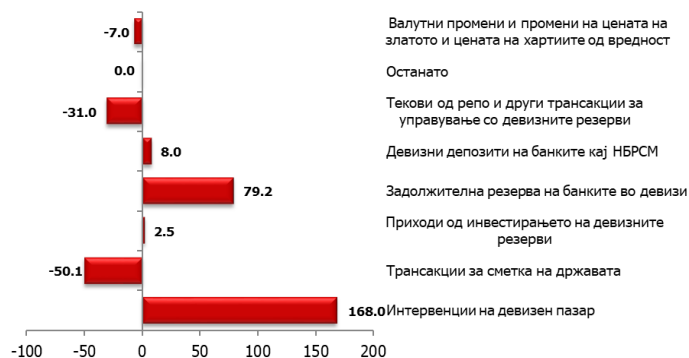
Shlyerja neto e realizuar në tregun valutor në periudhën 1.7 – 31.8.2022 është 406,7 milionë euro, që paraqet rritje prej 33,8% me bazë vjetore, me rritje më të fortë të ofertës sesa rritja e kërkesës për valutë (me 30,8% dhe 17,7%).

Gjendja e rezervave valutore bruto më 31.8.2022 është 3.285,7 milionë euro. E parë përmes faktorëve të ndryshimit, kjo kryesisht rezulton nga ndërhyrjet e Bankës Popullore në tregun valutor.

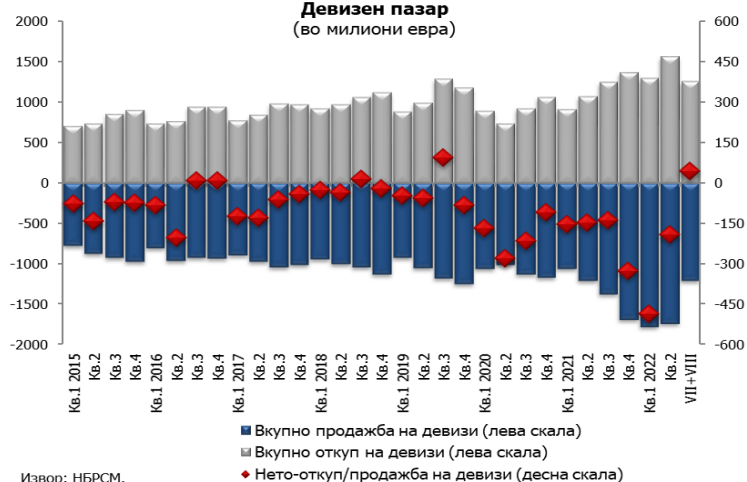

Фактори на промена на девизните резерви во јули и август 2022 година
(во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

Девизен пазар
(во милиони евра)

Монетарни инструменти (состојби на крај на месец, во милиони денари)

Gjendja e instrumenteve monetare në fund të korrikut shënoi rritje të moderuar krahasuar me një muaj më parë, e cila është për shkak të rritjes së shumës së mjeteve të bankave të vendosura në depozita në Bankën Popullore, me rritje të moderuar të vendosjeve në bono thesari¹⁷. Niveli i instrumenteve monetare në fund të korrikut është pak më i lartë krahasuar me nivelin e parashikuar në fund të tremujorit të tretë 2022¹⁸, ndërsa mjetet valutore neto të Bankës Popullore dhe totali i depozitave të shtetit janë nën nivelin e parashikuar.

Извор: НБРСМ

Paraja primare shënoi rënie të moderuar mujore në korrik, si pasojë e rënies së totalit të rezervave të bankave në Bankën Popullore, ndërsa paraja në qarkullim u rrit. Në të njëjtën kohë, gjendja e parasë primare është pak më e ulët krahasuar me parashikimin për fundin e tremujorit të tretë të vitit 2022.

Sipas të dhënave operacionale për flukset e likuiditetit, **likuiditeti¹⁹ i sistemit bankar u rrit në gusht, ndërkohë që rënie vërehet në bazë agregate që nga fillimi i vitit.** Madje, që

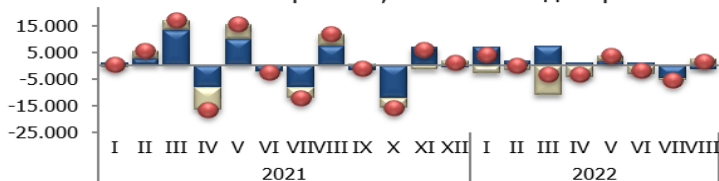
¹⁷ Në ankandin e bonove të thesarit të Bankës Popullore, i cili u mbajt më 13 korrik 2022, u ofruan bono thesari në vlerë prej 10.000 milionë denarë, ndërsa u shitën bono thesari në vlerë prej 6.807 milionë denarë, me kamatë prej 2,5% dhe afati 28 ditësh.

¹⁸ Krahasset e të arriturave janë në raport me projeksionin e prillit të Bankës Popullore.

¹⁹ Të dhënat kanë të bëjnë me mjetet likuide të bankave në denarë në llogaritë në Bankën Popullore.

Ликвидност на банки*

месечни промени, во милиони денари

Автономни фактори, нето
Монетарни инструменти, нето
Сметки на банки кои имаат обврска за ЗР

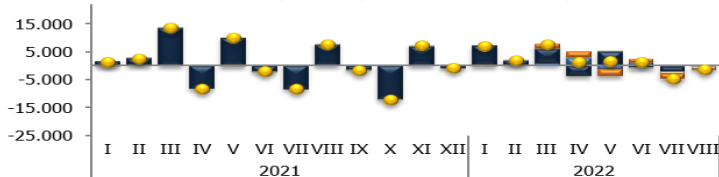

*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.
Извор: НБРСМ.

nga fillimi i vitit e deri më tani, faktorët autonome kanë kontribuar në uljen e likuiditetit të sistemit bankar, që më së shumti ishte rezultat i ndërhyrjeve valutore të Bankës Popullore, me kontribut më të vogël nga paratë e gatshme në qarkullim dhe transaksionet e shtetit. Nga ana tjetër, instrumentet monetare kontribuan në krijimin e likuiditetit, ku pjesa më e madhe e ndryshimit erdhi si rezultat i uljes së plasmaneve të bankave në depozitat njëditore, dhe në masë më të vogël nga shuma më e ulët e vendosjeve në bono thesari.

Монетарни инструменти*

месечни промени, во милиони денари

Благајнички записи
Депозити преку ноќ
Депозити на 7 дена
Мон. инструменти, нето

*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.
Извор: НБРСМ.

Автономни фактори*

месечни промени, во милиони денари

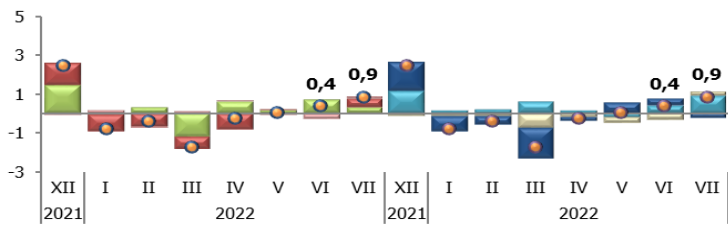

Девизни интервенции
Готови пари во оптик
Трансакции на држава
Останати автономни фактори

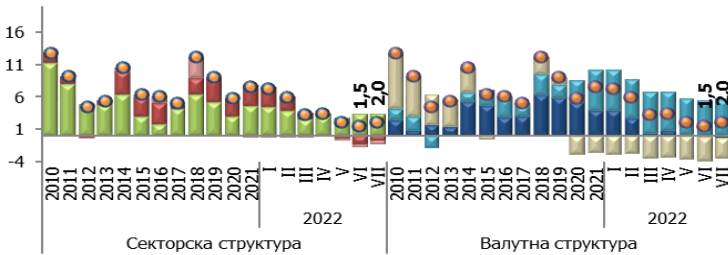

*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.
Извор: НБРСМ.

Вкупни депозити

(придонеси во п.п., годишни промени)

- Депозити на останати сектори*
- Депозити во странска валута
- Депозити на претпријатијата
- Депозити, месечни/годишни промени, во %
- Депозити во домашна валута
- Депозитни пари
- Депозити на домаќинствата
- Депозити, годишни промени, во %

*Во депозитите на останати сектори се опфатени депозитите на останатите финансиски институции, депозитите на локалната самоуправа и депозитите на непрофитните институции кои им служат на домаќинствата кај банките, како и денарските трансферабилни депозити на останатите финансиски институции и на локалната самоуправа кај Народната банка
Извор: НБРСМ.

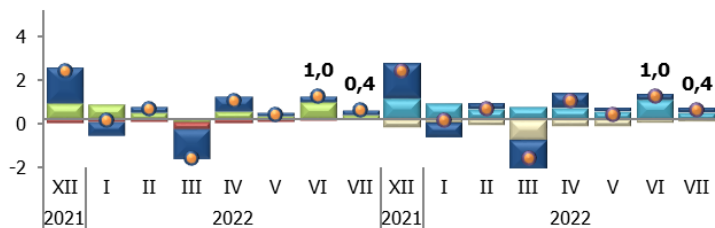
Totali i depozitave²⁰ në sistemin financiar në korrik 2022 shënuan rritje mujore prej 0,9%, pas rritjes prej 0,4% në muajin e kaluar. Nga pikëpamja sektoriale, rritja rezultoi më së shumti nga kontributi pozitiv i depozitave të ndërmarrjeve dhe amvisërive, me kontribut më të vogël pozitiv nga sektorët e tjerë. Nga pikëpamja valutore, rritja vjen më së shumti nga depozitat në valutë, në nivel të qëndrueshëm të depozitave në monedhën vendase (përfshirë paratë e depozitave). Rritja e totalit të depozitave në korrik krahasuar me fundin e tremujorit të dytë është aktualisht brenda rritjes së pritshme për tremujorin e tretë të vitit, në pajtim me projeksionin e prillit.

Shkalla vjetore e rritjes së numrit të përgjithshëm të depozitave në korrik 2022 është 2,0% dhe është më e moderuar krahasuar me normën e parashikuar për fund të tremujorit të tretë 2022 (prej 4,7%). Nga pikëpamja sektoriale, rritja vjen kryesisht nga rritja e depozitave të individëve, me një rënie të lehtë vjetore të depozitave të kompanive. Nga aspekti valutor, rritja është rezultat i depozitave në valutë, me rënie të moderuar të depozitave në denarë (përfshirë paratë e depozitave).

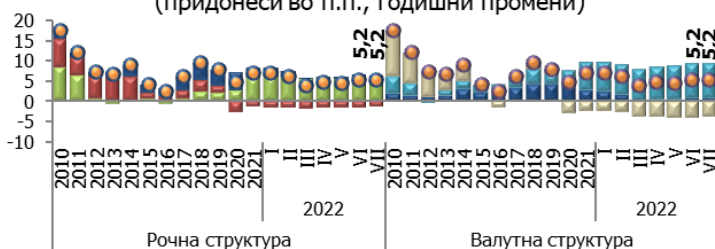
Depozitat e amvisërive në korrik 2022 shënuan rritje mujore prej 0,4%, pas rritjes prej 1,0% në muajin paraardhës. Nga pikëpamja valutore, rritje shënuan edhe depozitat

²⁰ Të dhënat i referohen depozitave të sektorit joshpetëtor në banka dhe bankat e kursimeve, aktivet e institucioneve të tjera financiare në llogaritë në BPRMV dhe mjetet e njësive të vetëqeverisjes vendore në llogaritë në BPRMV. Të dhënat korrespondojnë me ndryshimet metodologjike të BPRMV-së nga qershori 2018. Më shumë informacion rreth ndryshimeve metodologjike mund të gjeni në linkun e mëposhtëm: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nsp.x.

Депозити на домаќинства (придонеси во п.п, месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

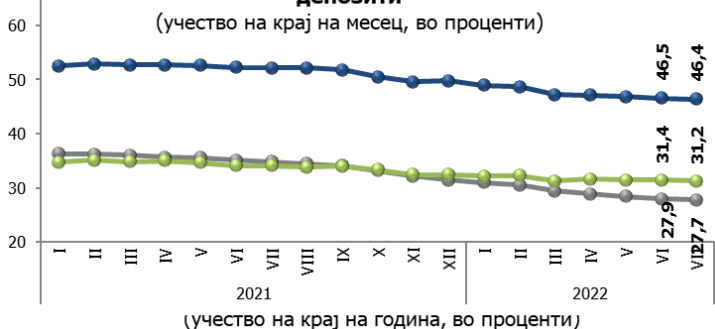
- Депозитни пари
- Депозити на домаќинствата во домашна валута
- Депозити на домаќинствата во странска валута
- Долгорочни депозити на домаќинствата
- Краткорочни депозити на домаќинствата
- Депозити на домаќинствата, месечни/годишни промени, во %

Извор: НБРСМ.

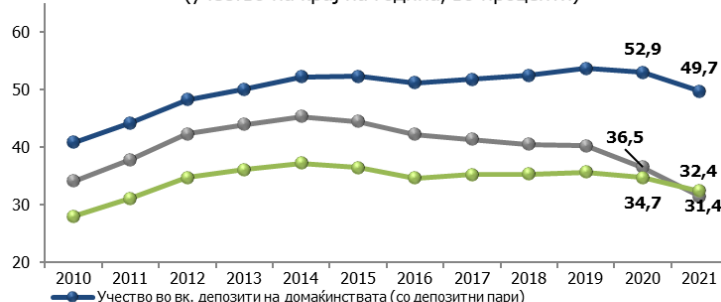
нë валутë dhe depozitat në valutën vendase (përfshirë parinë e depozitave). Nga pikëpamja e maturimit, depozitat afatshkurtra janë në rritje, ndërsa ato afatgjata janë të pandryshuara. **Në bazë vjetore, rritja e depozitave të amvisërive në korrik arriti në 5,2%.**

Pjesëmarrja e depozitave në denarë (me para të depozitave) në totalin e depozitave të ekonomive të amvisërive në fund të korrikut ishte 46,4% (46,5% në muajin paraprak).

Денарски депозити на домаќинствата/вкупни депозити

(учество на крај на година, во проценти)

- Учество во вк. депозити на домаќинствата (со депозитни пари)
- Учество во вк. депозити на домаќинствата (без депозитни пари)
- Учество на вк. ден. депозити на домаќинствата во вк. депозити на приватниот сектор (со депозитни пари)*

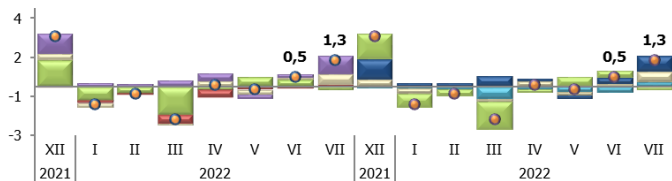
*Вкупните депозити само во банки и штедилници.

Извор: НБРСМ.

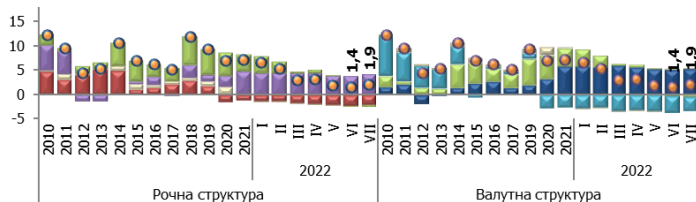
Paraja e gjerë e shprehur përmes agregatit monetar më të gjerë M4, në korrik 2022 arriti një rritje mujore të përshpejtuar prej 1,3% (rritje prej 0,5% në muajin e kaluar). Në të njëjtën kohë, paraja e gatshme në qarkullim

Парична маса M4

(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

ГПО надвор од депозитни институции
Вкупни краткорочни депозити
Вкупни девизни депозити
Вкупни долгорочни депозити
М4, годишни промени, во %

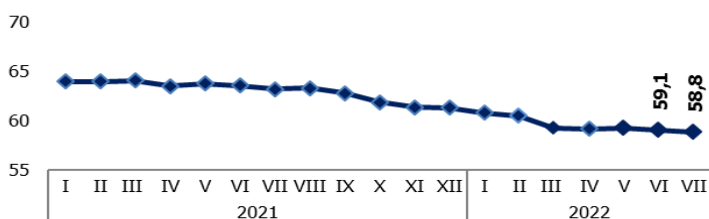
Извор: НБРСМ.

shënoi rritje, ndërsa paraja depozituese pësoi rënie të moderuar. Nga këndvështrimi i strukturës afatgjate, rritja vjen më së shumti nga depozitat afatshkurtra, me rritje më të moderuar të depozitave afatgjata. Nga pikëpamja valutore, rritje vërehet te depozitat në valutë, me rritje më të moderuar të depozitave në valutën vendase.

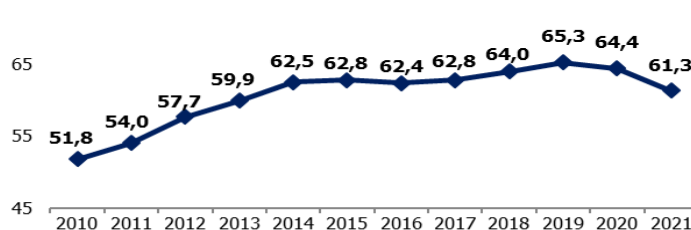
Në bazë vjetore, paraja e gjerë në korrik 2022 është më e lartë me 1,9%, me rritje vjetore të parashikuar prej 4,0% për tremujorin e tretë të 2022.

Учество на M4 денарски дел во вкупна парична маса M4

податоци на крај на месец, во %

податоци на крај на година, во %

Извор: НБРСМ.

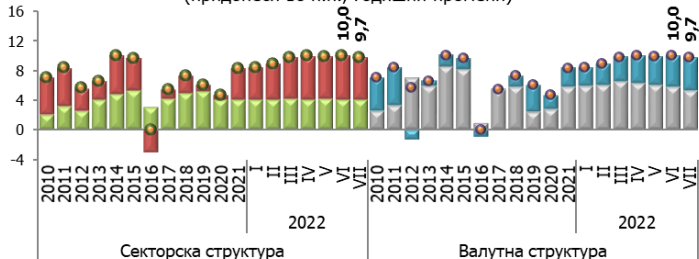
Pjesëmarrja e pjesës së denarit në ofertën e përgjithshme monetare M4 në fund të korrikut ishte 58,8% (59,1% në muajin paraprak).

Вкупни кредити

(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

Секторска структура

Валутна структура

- Кредити во странска валута
- Кредити во домашна валута
- Кредити на претпријатијата
- Кредити на домаќинствата
- Кредити, месечни/годишни промени, во %
- Кредити, годишни промени, во %

Извор: НБРСМ.

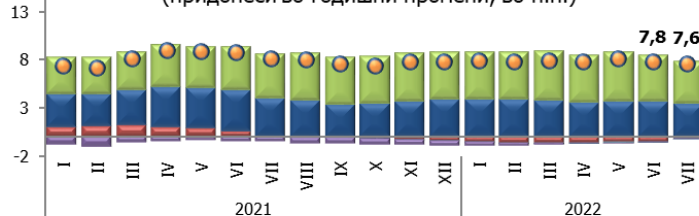
Totali i kredive në korrik shënoi rritje mujore prej 0,5%. Nga pikëpamja sektoriale, rritja është po aq rezultat i rritjes së kredisë për amvisëri dhe ndërmarrje. Për sa i përket strukturës valutore, rritja vjen më së shumti nga kredia në valutë, me kontribut të vogël negativ të kredisë në valutë vendase. Në fund të muajit korrik, rritja e totalit të kredisë krahasuar me fundin e tremujorit të dytë, për momentin është brenda rritjes së pritshme për tremujorin e tretë 2022, sipas projeksionit të prillit.

Shkalla vjetore e rritjes së kredive totale në korrik arriti në 9,7%, me rritje vjetore të parashikuar prej 8,8% për tremujorin e tretë 2022, në pajtim me projeksionin e prillit. Nga pikëpamja sektoriale, rritja vjen më së shumti nga kreditë e ndërmarrjeve, me kontribut pozitiv edhe nga kreditë e amvisërive. Në strukturën valutore, një kontribut më të madh kanë kreditë në valutë vendase, me kontribut pozitiv më të moderuar në kreditë në valutë (përfshirë kreditë në denarë me klauzolë valutore).

Rritja vjetore e kredisë së amvisërive²¹ në korrik është 7,6%, ndërkohë që vijon të rrjedhë në masë të madhe nga kredia për banesa, me kontribut pozitiv edhe nga kredia konsumatore.

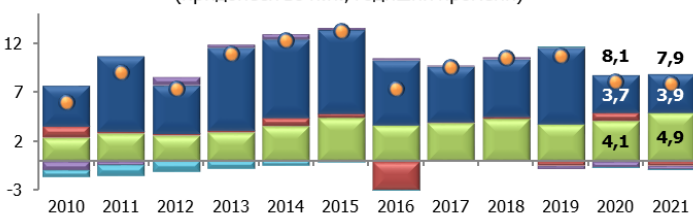
Кредити на домаќинствата*

(придонеси во годишни промени, во п.п.)

- Станбени кредити
- Потрошувачки кредити
- Кредитни картички и негативни салда на тековни сметки
- Автомобилски кредити
- Останати кредити
- Кредити на домаќинствата, годишни промени, во %

(придонеси во п.п., годишни промени)

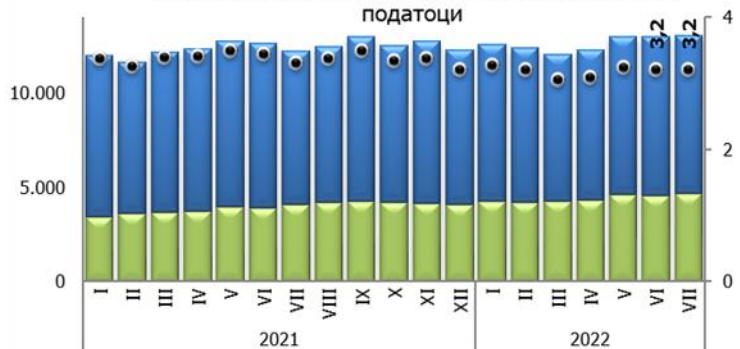
*не се вклучени кредитите на самостојните вршители на дејност со личен труд

Извор: НБРСМ.

Pjesëmarrja e pretendimeve të dyshimta dhe të kontestuarra në totalin e kredive në korrik mbeti në të njëjtin nivel me një muaj më parë dhe arriti në 3,2%.

²¹ Pa kreditë e individëve të vetëpunësuar.

Сомнителни и спорни побарувања (секторска структура и учество во вкупни кредити) месечни податоци

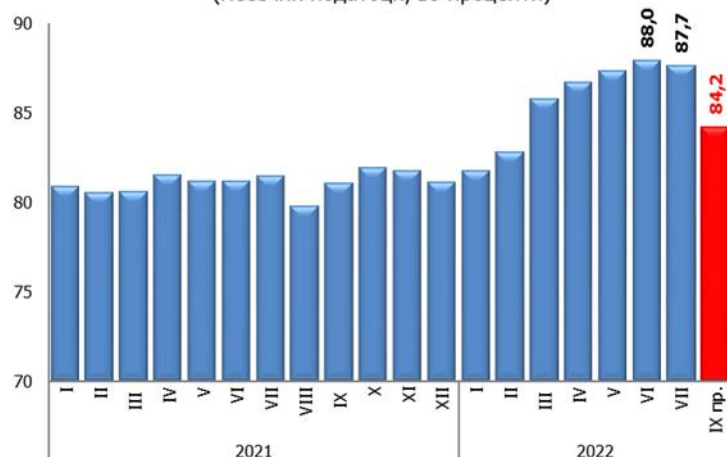
Parë nga aspekti i strukturës sektoriale, pjesa më e madhe e shumës totale të kredive me probleme ende vjen nga sektori i "ndërmarrjeve", ndërkohë që pjesëmarrja e kredive me probleme të sektorit "të amvisërive" është dukshëm më e ulët.

Годишни податоци

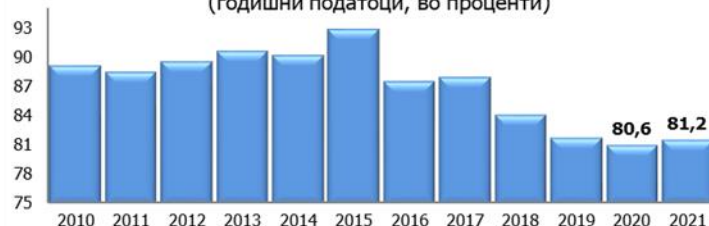
■ Сомнителни и спорни побарувања на претпријатијата во милиони денари, лева скала
 ■ Сомнителни и спорни побарувања на домаќинствата во милиони денари, лева скала
 ● Учество на сомнителните и спорните побарувања во вкупните кредити во %, десна скала
 Извор: НБРСМ.

Сооднос помеѓу вкупните кредити и депозити (месечни податоци, во проценти)

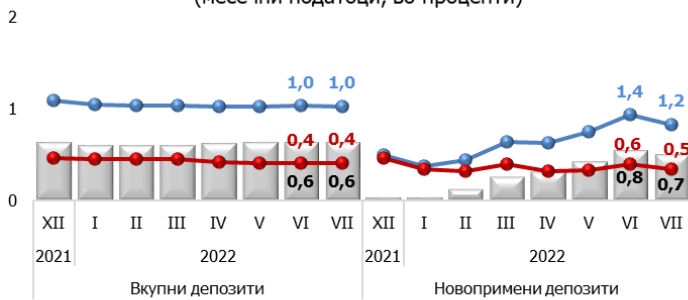
Treguesi i shfrytëzimit të potencialit depozitues të bankave për kreditimin e sektorit privat në korrik është 87,7%, që është më shumë krahasuar me vlerën e parashikuar të këtij treguesi për fundin e tremujorit të tretë 2022 (84,2%), sipas projeksionit të prillit.

(Годишни податоци, во проценти)

Извор: НБРСМ.

Каматни стапки на вкупните депозити (месечни податоци, во проценти)

(податоци со крај на година, во проценти)

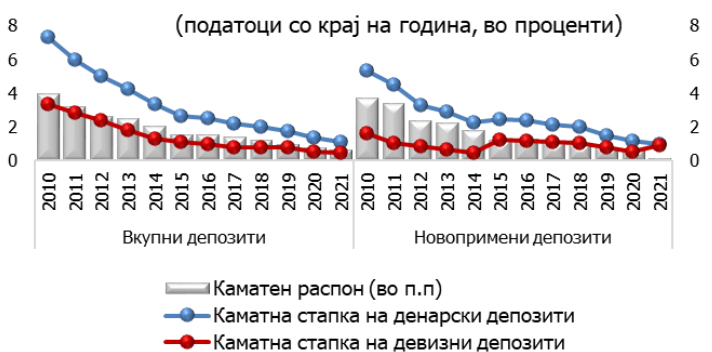
Извор: НБРСМ

Нë коррик 2022, нормат е интересит нë gjithsej depozitat (denarë dhe valutë)²² janë të pa ndryshueshme, ndërsa diferenca e interestit ka mbetur në një nivel të qëndrueshëm prej 0,6 p.p. Te **totali i depozitave të sapo pranuar**²³, Diferenca e interestit shënoi ngushtim të lehtë mujor dhe arriti në 0.7 p.p., në kushtet e uljes së normave të interestit për depozitat e reja në denarë dhe në valutë të pranuar për 0.2 p.p. dhe 0.1 p.p..

Каматни стапки на депозитите на домаќинствата (месечни податоци, во проценти)

(податоци со крај на година, во проценти)

Извор: НБРСМ

Tek amvisëritë, diferenca ndërmjet normave të interestit për depozitat totale në denarë dhe në valutë vazhdon të jetë 0,6 p.p., me norma të interestit të pandryshuara për depozitat në denarë dhe në valutë. **Diferenca e normës së interestit për depozitat e reja të pranuar të amvisërive** është rritur pak dhe është 0,9 p.p., në kushtet e lëvizjes së lehtë në rritje të normave të interestit për depozitat e reja në denarë.

²² Të dhënat për normat e interestit janë në përputhje me ndryshimet metodologjike të BPRMV-së nga qershori 2018. Më shumë informacion rreth ndryshimeve metodologjike mund të gjeni në linkun e mëposhtëm: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspix.

²³ Për sa i përket normave të interestit të depozitave të reja, duhet pasur parasysh se ato karakterizohen nga lëvizje të ndryshueshme. Ndryshueshmëria e normave të interestit për depozitat e pranuar rishtazi rezulton nga fakti se ato kushtëzohen nga vëllimi i depozitave të pranuar rishtazi (të cilat mund të ndryshojnë nga muaji në muaj) dhe norma e tyre e interestit.

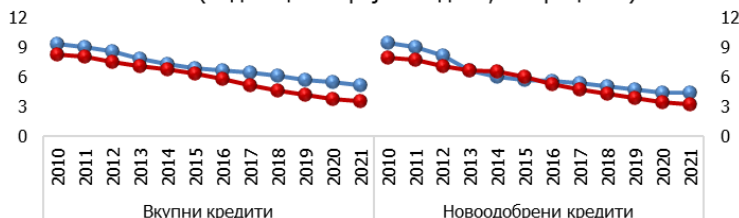
Каматни стапки на вкупните кредити, по сектори

(месечни промени, во проценти)

Në korrik 2022, normat e interesit të **totalit të kredive të amvisërive dhe ndërmarrjeve janë** rritur me 0,1 p.p. dhe janë 5,1% dhe 3,5%. Te **kreditë e miratuara rishtazi**²⁴, normat e interesit të ndërmarrjeve u ulën me 0,1 p.p. dhe janë 3,6%, ndërsa normat e interesit për kredinë për amvisëritë u rritën me 0,1 p.p. dhe arritën në 4,6%.

(податоци со крај на година, во проценти)

— Каматна стапка на кредити на домаќинства

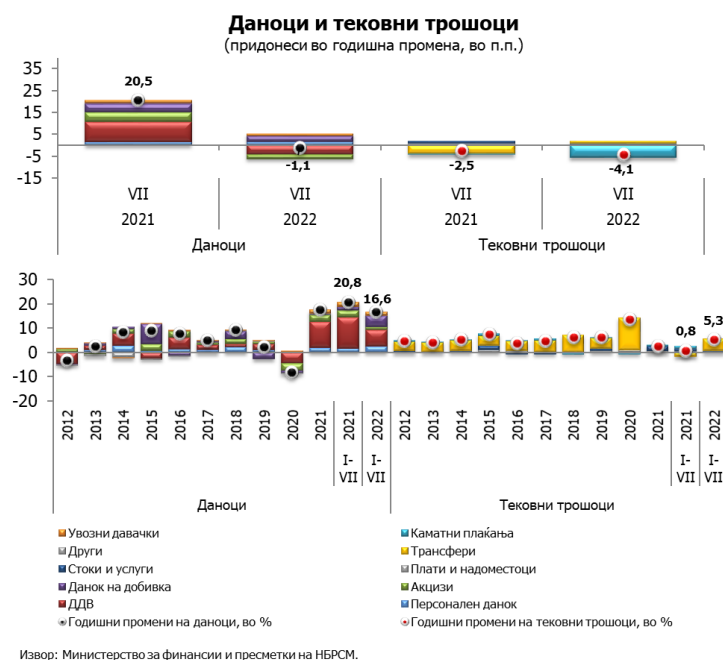
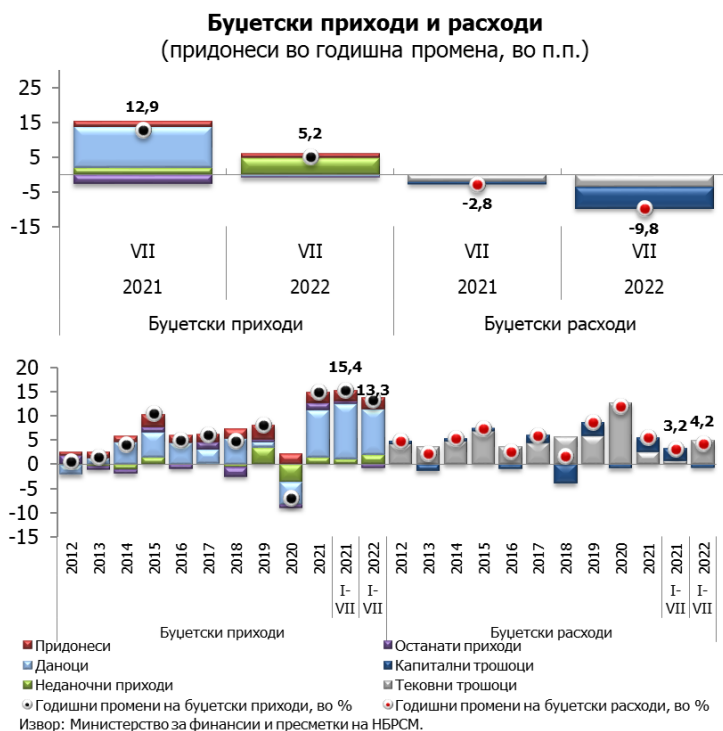
Извор: НБРСМ

— Каматна стапка на кредити на претпријатија

²⁴ Për sa i përket normave të interesit të kredive të reja të miratuara, duhet pasur parasysh se ato karakterizohen nga lëvizje të ndryshueshme. Ndryshueshmëria e normave të interesit për kreditë e reja të miratuara rezulton nga fakti se ato kushtëzohen nga vëllimi i kredive të reja të miratuara (që mund të ndryshojnë nga muaji në muaj) dhe norma e tyre e interesit.

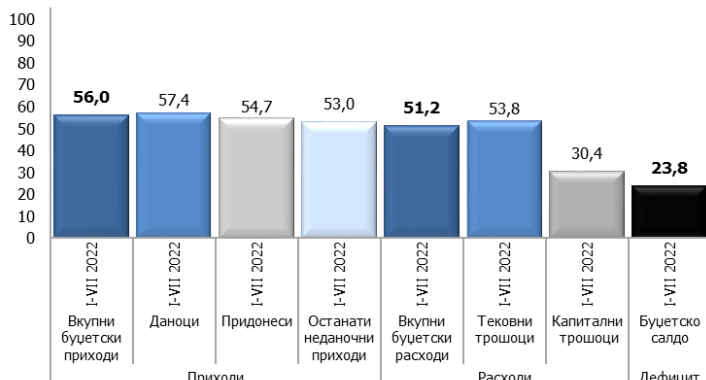
Në korrik 2022, në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut (buxhetin qendror dhe buxhetet e fondeve), në bazë vjetore, të ardhurat totale buxhetore janë rritur me 5.2%, ndërsa shpenzimet totale buxhetore janë ulur me 9,8%. Rritja e të ardhurave buxhetore në pjesën më të madhe është rezultat i rritjes së të ardhurave jotatimore dhe të të ardhurave nga kontributet (me kontribut pozitiv prej 4,8 p.p. dhe 1,2 p.p.), kur zvogëlohen të hyrat tatimore dhe të hyrat tjera²⁵ (kontribute negative prej 0,7 p.p. dhe 0,2 p.p.). Gjithashtu, të ardhurat tatimore në korrik ishin më të ulëta për 1,1% me bazë vjetore, më së shumti si rezultat i të ardhurave më të ulëta nga TVSh-ja dhe akciza, ndërsa tatimi mbi fitimin, tatimi mbi të ardhurat personale dhe detyrimet e importit shënuan rritje më të ulët. Ulja e **shpenzimeve buxhetore** në korrik 2022 për shkak të reduktimit të kostove kapitale dhe shpenzimeve rrjedhëse (kryesisht për shkak të pagesave më të ulëta të interesit në krahasim me të njëjtën periudhë të një viti më parë kur u shlye Eurobondi i emetuar në 2014).

Në periudhën janar - korrik 2022, të ardhurat totale buxhetore janë më të larta me 13,3% krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë, ndikuar nga rritja e të ardhurave tatimore. Nga ana tjetër, shpenzimet totale buxhetore janë më të larta për 4,2%, e cila është kryesisht rezultat i shpenzimeve rrjedhëse më të larta, me ulje minimale të kostove kapitale.

²⁵ Тë ardhurat e tjera përfshijnë të ardhurat nga kapitali, donacionet e huaja dhe të ardhurat nga huatë e rikuperuara.

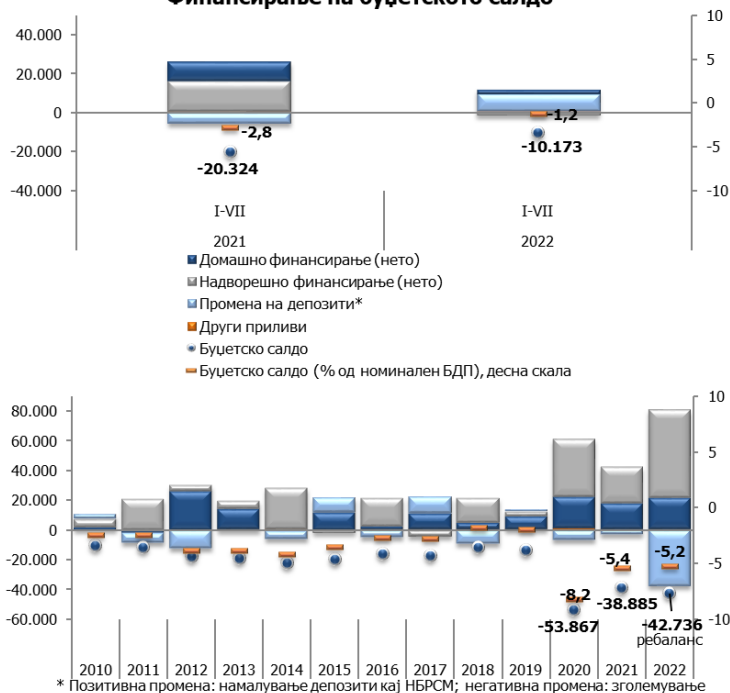
Реализација на Буџетот, по категории
(централен Буџет и фондови), во проценти од годишниот план

Krahasuar me ribalancimin e Buxhetit²⁶ për vitin 2022 realizimi i të ardhurave dhe shpenzimeve buxhetore në periudhën janar - korrik 2022 është 56,0%, përkatësisht 51,2%. Deficiti i realizuar buxhetor në vlerë prej 10.173 milionë denarë paraqet 23,8% të deficitit të planifikuar për vitin 2022.

Извор: Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

Финансирање на буџетското салдо

Deficiti buxhetor i realizuar në periudhën janar - korrik 2022 në vlerë prej 10.173 milionë denarë (ose 1,2% e PBB-së²⁷) financohet kryesisht nëpërmjet përdorimit të depozitave të shtetit pranë Bankës Popullore, dhe në masë më të vogël nëpërmjet huamarrjes së shtetit në tregun e brendshëm.

* Позитивна промена: намалување депозити кај НБРСМ; негативна промена: зголемување депозити кај НБРСМ.

Извор: Министерство за финансии

²⁶ Мë 19 korrik 2022 është miratuar ribalanci i buxhetit për vitin 2022 ("Gazeta Zyrtare e RMV-së" nr. 164, e datës 20.7.2022).

²⁷ Në kuadër të analizës, projeksionet e prillit të Bankës Popullore janë përdorur për PBB-në nominale për vitin 2022.

Државни хартии од вредност

(промени, во милиони денари)

(состојби, во милиони денари)

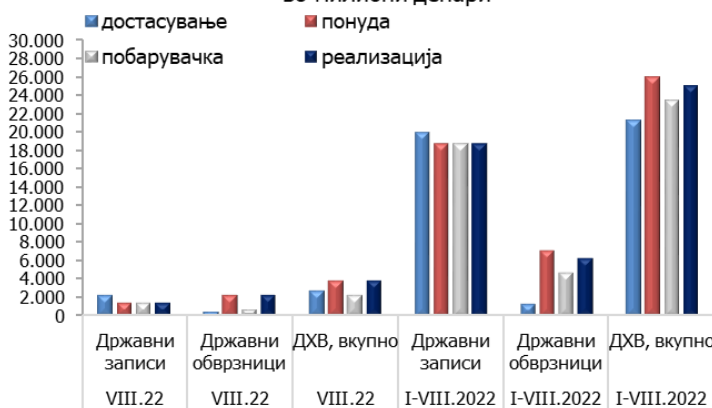

Извор: Министерство за финансии.

Нë гусht 2022, gjendja e letrave me vlerë të qeverisë emetuar²⁸ në tregun primar shënoi rritje të vogël në baza mujore prej 984 milionë denarë dhe në fund të muajit arriti në 150.057 milionë denarë. Rritja ka ardhur kryesisht nga rritja e obligacioneve të qeverisë pesëmbëdhjetëvjeçare (pa dhe me klauzolë valutore).

Аукции на државни хартии од вредност

во милиони денари

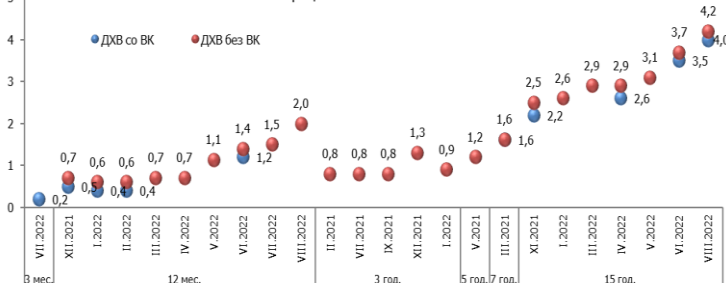

Извор: Министерство за финансии.

Еметимет е режа të letrave me vlerë të qeverisë në гусht 2022 ishin me maturime dymbëdhjetëmujore pa klauzolë valutore dhe obligacionet e qeverisë pesëmbëdhjetëvjeçare (pa dhe me klauzolë valutore). Në гусht 2022 maturuan bonot e thesarit dymbëdhjetëmujore të emetuara më parë (pa klauzolë valutore) dhe bonot e thesarit pesëvjeçare (me klauzolë valutore).

Каматни стапки на државни хартии од вредност

во проценти

Извор: Министерство за финансии.

Нë гусht 2022, në ankandin e rregullt, Ministria e Financave rriti normat e interesit për letrat me vlerë të sapoemetuara për 0,5 p.p., dhe atë për bonot dymbëdhjetëmujore të qeverisë pa klauzolë valutore në nivelin e 2% (rritje mujore prej 0,5 p.p.) dhe për obligacionet e qeverisë pesëmbëdhjetëvjeçare, me dhe pa klauzolë valutore, në nivelet përkatësisht 4% dhe 4,2%.

²⁸ Пër vitin 2022, sipas ribalancimit të Buxhetit, është planifikuar neto huamarrje e brendshme (letra të vazhdueshme shtetërore) të shtetit në vlerë prej 22.035 milionë denarë, gjegjësisht rritje e gjendjes së letrave me vlerë të qeverisë në nivelin prej 168.344 milionë denarë.

Shtojca 1: Kategoritë treguese për konsumin personal dhe investimet bruto

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ЛИЧНАТА ПОТРОШУВАЧКА

	2019				2020				2021				2022					
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	апр.	мај	јун.	јул.
	реални годишни промени во %																	
Промет во трговија на мало*	7,6	8,8	12,0	13,8	1,0	-18,6	-15,7	-15,5	-1,3	18,3	13,9	10,0	7,6	6,7	8,9	6,9	4,3	2,0
Бруто приходи од ДДВ*	3,5	1,4	7,5	6,6	1,8	-20,0	-10,8	-4,2	2,9	36,6	21,1	20,6	29,2	9,5	12,6	10,51	5,6	-2,0
Увоз на стоки за широка потрошувачка*	2,8	5,9	9,7	4,9	6,9	-12,4	-3,6	-9,4	3,1	26,0	11,3	13,6	-2,8	-1,4	-10,0	14,8	-5,9	-5,4
Домашно производство на потрошни добра	0,5	-1,0	2,4	-2,0	-0,5	-22,4	-9,3	-12,1	-4,8	22,8	-2,6	5,1	-2,7	-5,0	-9,9	-0,9	-3,8	-4,6
Кредити на население*	8,2	9,6	9,3	10,1	9,7	6,3	6,2	4,5	4,7	5,7	4,0	3,2	-0,5	-5,6	-2,1	-3,2	-5,6	-7,0
Просечна нето-плата*	2,2	2,4	3,5	4,2	10,0	4,6	7,0	4,7	2,0	5,7	1,1	0,7	0,0	-1,7	0,3	-2,3	-3,1	-
Приватни нето-трансфери*	-2,4	-4,9	5,5	2,0	-2,5	-40,0	-36,5	-11,3	12,5	75,9	61,9	17,7	9,8	24,6	40,9	17,1	18,9	-
Пензии*	4,1	2,2	3,9	2,1	5,7	6,2	5,3	5,4	2,3	0,3	0,0	-1,8	-3,3	-1,0	-0,2	1,1	-3,7	-9,3

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ИНВЕСТИЦИИТЕ

	2019				2020				2021				2022						
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	апр.	мај	јун.	јул.	
	реални годишни промени во %, освен за СДИ промените на реалните износи се во милиони денари																		
Увоз на средства за работа*	2,0	4,8	12,7	6,7	1,0	-34,5	-3,0	4,4	8,8	64,1	6,4	4,6	6,9	5,6	1,4	14,0	1,6	18,2	
Извршени градежни работи**	15,1	-3,3	3,0	5,3	6,3	-5,1	3,0	2,3	-1,1	-9,6	-10,8	-17,5	-11,1	-1,2	-0,7	-7,3	4,3	-	
Домашно производство на капитални производи	12,3	-2,9	10,7	7,1	-5,7	-46,0	-9,0	1,0	-7,3	59,6	-24,3	-22,3	0,9	3,3	-5,2	8,7	7,0	-1,9	
Државни капитални инвестиции*	-11,1	62,7	26,3	66,4	23,8	-34,4	26,0	-20,7	166,5	3,7	56,2	9,3	-16,4	25,0	65,2	51,0	-11,1	-60,2	
Директни инвестиции***	-11439,1	-2654,8	5520,0	-7211,3	4087,6	-2397,1	-5793,5	-9353,0	-8141,7	13993,0	2019,5	8856,0	6513,6	-5702,8	4071,0	3439,9	248,1	-	
Долгорочни кредити на претпријатија*	4,9	4,8	2,6	6,4	4,1	8,2	11,5	5,8	7,3	2,5	0,7	3,9	2,2	-2,2	1,5	-0,6	-2,2	-5,6	
Залихи на готови производи	3,6	-10,5	-7,4	14,7	9,0	15,7	2,6	-8,0	2,0	9,7	16,1	12,4	11,5	9,2	9,8	9,5	8,2	-	

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

**реалните стапки на раст се добиени со користење на стапката на раст на дефлаторот на трошоците во градежништвото за нови објекти за домување.

***реалните износи се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните износи со нивото на индексот на потрошувачките цени (база година: 2020=100).

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.